

UNIVERZITA KARLOVA – FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV TRANSLATOLOGIE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Alena Hladká

**Komentovaný překlad vybraných povídek Nathaniela Hawthorna:
John Inglefield's Thanksgiving; Sylph Etherege; The Haunted Mind;
Fancy's Show Box**

Annotated Translation of Selected Short Stories by Nathaniel Hawthorne:
John Inglefield's Thanksgiving; Sylph Etherege; The Haunted Mind; Fancy's
Show Box

Praha 2023

Vedoucí práce: PhDr. Eva Kalivodová, Ph.D.

Zadání:

Cílem navrhované diplomové práce je vytvořit překlad uvedených povídek amerického autora Nathaniela Hawthorna a komentovat postup a způsob překladu. V úvodní části práce bude zdůvodněn výběr překládaných textů a dále bude představen autor a jeho dílo v kontextu doby a prostředí, ve kterém tvořil. Zároveň bude představeno i jeho dílo, které již u nás bylo vydáno včetně jeho přijetí českými čtenáři. Budou také uvedeny důvody, proč dnes překládat dané povídky. Také bude popsána překladatelská metoda pro práci s danými texty. Následující část bude obsahovat přeložené texty, na které je aplikována zvolená překladatelská metoda. Závěrečná část práce bude obsahovat komentář k překladu, vyhodnocení problematických částí a překladatelských problémů, které se při práci na textu objevily, a také posunů, ke kterým v rámci překladu došlo.

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Evě Kalivodové, Ph.D. za vedení práce, cenné rady a připomínky. Dále chci poděkovat své rodině, přátelům a Verunce za podporu v průběhu celého studia.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného či stejného titulu.

V Praze dne 30. prosince 2023

.....

Abstrakt:

Tato diplomová práce obsahuje komentovaný překlad čtyř povídek amerického spisovatele Nathaniela Hawthorna a dělí se na dvě části. Praktická část obsahuje překlad povídek „John Inglefield’s Thanksgiving“, „Fancy’s Show Box“, „Sylph Etherege“ a „The Haunted Mind“. Teoretická část nejprve pojednává o autorovi povídek a recepci jeho děl ve výchozím i cílovém prostředí, dále také charakterizuje vybrané povídky z hlediska tématu a stylu a předkládá překladatelskou analýzu a zvolenou metodu překladu. Následně pak shrnuje problémy překladu, jejich řešení a posuny, ke kterým během překladu došlo.

Klíčová slova:

puritanismus, symbolismus, Severní Amerika, 19. století, Nathaniel Hawthorne, povídka, překlad

Abstract:

This thesis presents an annotated translation of four short stories written by the American author Nathaniel Hawthorne and consists of two parts. The practical part presents a translation of the short stories “John Inglefield’s Thanksgiving,” “Fancy’s Show Box,” “Sylph Etherege” and “The Haunted Mind.” The theoretical part of the thesis first offers some information about Nathaniel Hawthorne and the reception of his work both in the source and the target culture. It characterizes the thematic and stylistic aspects of the chosen short stories and presents an analysis of the source text and the chosen method of translation. Finally, it comments on the translation problems and shifts which occurred during the translation process.

Key words:

puritanism, symbolism, North America, 19th Century, Nathaniel Hawthorne, short story, translation

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Nathaniel Hawthorne.....	9
2.1. Život.....	9
2.2. Specifické vlivy na tvorbu	10
2.3. Recepce a kontext ve výchozím prostředí v době vzniku.....	12
2.4. Česká recepce Hawthornových děl.....	13
2.5. Hawthorne v českých převodech	17
3. Povídky vybrané k překladu	19
3.1. Téma a tvar povídek	19
3.1.1. Fancy's Show Box	19
3.1.2. Sylph Etherege.....	20
3.1.3. John Inglefield's Thanksgiving.....	21
3.1.4. The Haunted Mind.....	21
3.2. Charakteristika stylu	22
3.3. Překladatelská analýza	22
3.3.1. Vnitrotextové faktory.....	23
3.4. Zvolená metoda překladu.....	25
4. Překlad	26
5. Problémy překladu a jejich řešení.....	43
5.1. Lexikum	43
5.1.1. Reálie, názvy a jména	43
5.1.2. Archaismy	44
5.2. Morfologie.....	45
5.2.1. Citoslovce	45
5.2.2. Kompozita.....	46
5.3. Syntax.....	46
5.4. Jazyková abstrakce	49
6. Typologie překladatelských posunů	49
7. Závěr	52
Bibliografie	53
Příloha: Výchozí texty	58

1. Úvod

Cílem této diplomové práce je vytvořit překlad čtyř povídek amerického autora Nathaniela Hawthorna a komentovat postup a způsob jejich překladu. Povídky, které jsem si pro účely práce vybrala jsou „John Inglefield’s Thanksgiving“, „Fancy’s Show Box“, „Sylph Etherege“ a „The Haunted Mind“. Důvodem pro tuto volbu byl fakt, že u nás tyto povídky nebyly ještě nikdy přeloženy, zároveň pro mne byly čtenářsky velmi zajímavé a jako překladatelský úkol nabízí mnoho prostoru pro kreativitu.

Již ve své bakalářské práci jsem se věnovala americké literatuře 19. století a zabývala jsem se pracemi Edgara Allana Poea se zaměřením na psychologickou stránku jeho postav. Ve své diplomové práci jsem se chtěla literaturou z podobné doby a s podobnými tématy zabývat dále, tentokrát ale v roli překladatelky. Z toho důvodu jsem se rozhodla zvolit povídky Nathaniela Hawthorna, jenž se podobně jako Poe ve svých pracích věnoval tématům jako nevědomí, fantazie a hřích, místy s děsivým či nadpřirozeným podtónem.

V první části práce bude představen autor a jeho dílo v kontextu doby a prostředí, ve kterém tvořil. Zmíněna budou i díla, která byla vydána česky, a to včetně jejich přijetí českými čtenáři.

Dále bude popsána překladatelská metoda pro práci s danými texty. Následovat bude překlad, v němž bude zvolená překladatelská metoda aplikována, v tomto případě využití konceptů adekvátnosti a přijatelnosti, které vysvětluje Gideon Toury ve své knize *Descriptive Translation Studies – and Beyond*.¹ Mým cílem je vytvořit překlad, který se na ose adekvátnosti a přijatelnosti bude alespoň blížit adekvátnosti; jak uvádí Toury, není totiž možné dosáhnout jednoho či druhého pólu docela.² Dále budu pracovat také s terminologií Jiřího Levého, konkrétně s jeho dvojí normou překladu a jeho pojetím překladatelských posunů.³ Posuny se budu zabývat také za použití terminologie Dagmar Knittlové⁴ či Antona Popoviče, jehož typologii ve svých knihách uvádí Edita Gromová⁵. V části překladatelské analýzy

---

¹ Gideon Toury, *Descriptive translation studies--and beyond*. Rev. ed. (Amsterdam: John Benjamins Pub. Co, 2012).

² Toury, 79.

³ Jiří Levý, *Umění překladu*. 4., upr. vyd. (Praha: Apostrof, 2012).

⁴ Dagmar Knittlová, *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. (Olomouc: Univerzita Palackého, 2000).

⁵ Edita Gromová, *Úvod do translatologie* (Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre – Filozofická fakulta, 2009).

budu zase vycházet z Christiane Nordové.⁶ V závěru práce bude následovat komentář k překladu, vyhodnocení problematických částí a překladatelských problémů, které se při převodu objevily, a také posunů, ke kterým v rámci překladu došlo.

2. Nathaniel Hawthorne

2.1. Život

Nathaniel Hawthorne se narodil 4. července roku 1804 v Salemu ve státě Massachusetts do puritánské rodiny.⁷ Jeho otec, Nathaniel Hathorne, byl námořní kapitán a s Hawthornovou matkou, Elizabeth Manning Hathorne⁸, měli kromě Nathaniela ještě jednoho syna a dvě dcery.⁹ Hawthornův otec zemřel, když byly chlapci pouhé čtyři roky.¹⁰ V raném dětství si Hawthorne zranil nohu a více než rok se nemohl dobře pohybovat, přestal tedy chodit do školy a byl dočasně vyučován doma.¹¹ Později úspěšně absolvoval Bowdoin College v Brunswicku ve státě Maine a snažil se prosadit jako profesionální spisovatel.¹² Zároveň poznával New England a New York; místa, která ho zjevně zaujala natolik, že se rozhodl použít je jako lokace pro některé ze svých povídek.¹³

Svou první romanci, *Fanshawe*, vydal v roce 1828 anonymně a vlastním nákladem.¹⁴ Jeho první povídka, „The Hollow of the Three Hills“, pak vyšla v roce 1830 v novinách *Salem Gazette*.¹⁵ O sedm let později již úspěšně publikuje svůj první soubor povídek *Twice-told Tales*.¹⁶ Také potkává Sophii Peabody, se kterou se později ožení.¹⁷ Společně chvíli žijí v utopistické komunitě Brook Farm, která mu byla předlohou při psaní *The Blithedale Romance*, a následně se roku 1842

---

⁶ Christiane Nord, *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis* (Amsterdam: Rodopi, 1991).

⁷ Nathaniel Hawthorne, *The Complete Short Stories of Nathaniel Hawthorne: [seventy-two tales of fantasy and imagination]* (Garden City: Hanover House, 1959) 1.

⁸ Richard H. Millington, ed. *The Cambridge Companion to Nathaniel Hawthorne* (New York: Cambridge University Press, 2004) 15.

⁹ Millington, 15.

¹⁰ Millington, 15.

¹¹ Millington, 15.

¹² Millington, 15-16.

¹³ Millington, 16.

¹⁴ Millington, 16.

¹⁵ Millington, 16.

¹⁶ Millington, 16.

¹⁷ Millington, 17.

usazují v domě Old Manse v městečku Concord v Massachusetts.¹⁸ Tam se Hawthorne seznamuje s transcendentalisty Ralphem Waldo Emersonem a Henrym Davidem Thoreauem.¹⁹

V následujících letech začínají se Sophii přivádět na svět děti, celkem se jim narodí dvě dcery a jeden syn.²⁰ Nemají ale mnoho peněz, a tak se stěhují k Hawthornově matce a Hawthorne získává práci na celnici.²¹ Roku 1850 vychází jeho nejslavnější romance, *The Scarlet Letter*, a brzy na to následuje *The House of the Seven Gables*.²² Teprve v roce 1851 si Hawthorne vydělá psaním tolik, aby mohl zaopatřit svou rodinu.²³ Stále ale hledá lepší práci a rozhodne se oslovit i starého přítele z Bowdoin College, Franklina Pierce, který se později stane čtrnáctým prezidentem Spojených států amerických.²⁴ Díky jeho pomoci tak o dva roky později získává místo konzula v Liverpoolu a s celou rodinou se stěhuje do Anglie.²⁵

Následují cesty do Francie a Itálie, na nichž se Hawthornovi seznamují s dalšími umělci, například s Robertem a Elizabeth Barrett Browningovými.²⁶ V roce 1858 začíná pracovat na knize *The Marble Faun*.²⁷ Ta vychází o dva roky později, tou dobou se Hawthornovi také vrací zpět do Ameriky.²⁸ Na sklonku života pak ve své tvorbě čerpá ze života v Anglii. V roce 1864 se s přítelem Piercem vydává na cestu po Nové Anglii a 19. května umírá ve spánku. Místem jeho posledního odpočinku je hřbitov ve Sleepy Hollow ve státě Massachusetts.²⁹

2.2. Specifické vlivy na tvorbu

V Hawthornových dílech lze najít témata, která se napříč jeho tvorbou objevují opakovaně. Jsou jimi hřích, trest a morální ponaučení, která je doplňují. Podíváme-li se blíže na události, které Hawthorna jako spisovatele ovlivnily, můžeme lépe porozumět autorově potřebě psát o hříchu a vykoupení. Hawthornův

---

¹⁸ Millington, 17-18.

¹⁹ Millington, 18.

²⁰ Millington, 18.

²¹ Millington, 18.

²² Millington, 19.

²³ Millington, 19.

²⁴ Millington, 15.

²⁵ Millington, 19.

²⁶ Millington, 19.

²⁷ Millington, 19.

²⁸ Millington, 20.

²⁹ Millington, 20.

praprapradědeček, William Hathorne, byl vyznavačem puritánství a pronásledovatelem těch, které považoval za kacíře; v té době například Kvakerů.³⁰ Hawthornův prapradědeček, John Hathorne, se stal součástí nechvalně proslulých honů na čarodějnice.³¹ V roce 1692 sám zasedl jako jeden ze soudců v salemském čarodějnickém procesu, po kterém bylo popraveno dvacet lidí podezřelých z čarodějnictví.³²

Hawthorne o svých předcích píše například v předmluvě k *The Scarlet Letter*, která nese název *The Custom House*.³³ Svého předka Williama Hathorna popisuje takto: „měl všechny příznačné puritánské vlastnosti, dobré i zlé. Byl také zavilý mstitel, jak to dosvědčují kvakeři, kteří ho připomínají ve svých historických dílech, a vyprávějí o tom, jak tvrdě a přísně ztrestal jednu ženu z jejich sekty.“³⁴ K jeho synovi, Johnu Hathornovi, pak uvádí: „Jeho syn po něm zdědil tu perzekuční mánii a tolik se zasloužil o mučení čarodějnic, že na něm lpí jejich krev, jak se dá právem říct.“³⁵

Hawthorne dále přiznává, že se cítí být osudem a hříchy svých předků do jisté míry poznamenán jako dědičnou kletbou: „jako jejich zástupce tímto беру jejich hanbu na sebe a prosím, aby veškerá kletba, která je jejich vinou stihla – jak jsem slyšel a jak se dá usuzovat podle neutěšených a neblahých osudů našeho rodu v letech, jež se táhnou dlouho do minulosti – byla nyní i do budoucna sňata.“³⁶ Údajně se v Hawthornově rodině tradovalo, že jedna z žen souzených za čarodějnictví soudce Hathorna proklela a s ním i všechny jeho budoucí potomky.³⁷ Zdá se, že Hawthorne považoval tuto rodinnou kletbu za reálnou hrozbu, neboť jí přisuzoval úpadek svého rodu.³⁸

Témata hříchu, viny, zločinu, trestu či pokání prostupují celým Hawthornovým dílem a často se opakují. Lze je najít například v jeho povídkách „Roger Malvin's Burial“, „Ethan Brand“ nebo v romanci *The Scarlet Letter*. Téma hříchu, který se

---

³⁰ Sarah Bird Wright, *Critical Companion to Nathaniel Hawthorne: A Literary Reference to His Life and Work* (New York: Facts On File, 2006) 264.

³¹ Wright, 264.

³² Wright, 237.

³³ Nathaniel Hawthorne, *The Scarlet Letter* (New York: Pocket Books, 1972) 7.

³⁴ Nathaniel Hawthorne, *Šarlatové písmeno*, překlad Jarmila Fastrová (Voznice: Leda, 2019) 14.

³⁵ Hawthorne, *Šarlatové písmeno* 14.

³⁶ Hawthorne, *Šarlatové písmeno* 15.

³⁷ Randall Stewart, *Nathaniel Hawthorne: A Biography* (New Haven: Yale University Press, 1948) 2.

³⁸ Stewart, 2.

dědí z generace na generaci a přináší s sebou trest ve formě kletby, zpracoval zase v romanci *The House of the Seven Gables*, Tématem, které ta výše uvedená často spojuje je pak pokrytectví. Hawthorne je využívá pro účely ponaučení v několika svých povídkách; například v „My Kinsman, Major Molineux“, „Young Goodman Brown“ či „The Minister’s Black Veil“. Hawthorne pokrytectví často spojuje s puritánstvím a poukazuje na fakt, že puritánská víra přísně vymezuje, co je správné a co ne, nicméně její představitelé a stoupenčí se těmito pravidly často sami neřídí. Opět je to tedy něco, co si Hawthorne nese z rodinné historie a zároveň v symbolických textech přenáší do své současnosti.

2.3. Recepce a kontext ve výchozím prostředí v době vzniku

Z recenzí na Hawthornovo dílo z doby, kdy tvořil, lze usuzovat, že si vydobyl poměrně stabilní pozici mezi kriticky uznávanými autory své doby. Zvláště pak kniha *Nathaniel Hawthorne: The Contemporary Reviews* umožňuje nahlédnout do myslí literárních kritiků Hawthornovy doby. Názory na jeho tvorbu se pochopitelně liší, místy jsou i protichůdné a kritika se s chválou poměrně vyrovnaně střídá.

Svědectví o recepci Hawthornova díla nám přináší například recenze autora současníka a otce hororové povídky, Edgara Allana Poea, kterého jeho tvorba nejspíše zaujala natolik, že recenzí napsal postupně několik. Hawthornovu tvorbu popisuje takto: „The style of Mr. Hawthorne’s is purity itself ... His originality both of incident and of reflection is very remarkable; and this trait alone would ensure him at least our warmest regard and commendation. ... we look upon him as one of the few men of indisputable genius to whom our country has as yet given birth.“³⁹ Dále pak dodává následující: „In short, these effusions of Mr. Hawthorne are the product of a truly imaginative intellect, restrained, and in some measure repressed, by fastidiousness of taste, by constitutional melancholy and by indolence.“⁴⁰

Z Poeovy kritiky je patrné, že byl Hawthornovými povídkami nadšen: „We have very few American tales of real merit – we may say, indeed, none, with the exception of „The Tales of a Traveller“ of Washington Irving, and these „Twice-Told Tales“ of Mr. Hawthorne“⁴¹ a dokonce ho chválí za originalitu: „Mr.

---

³⁹ James Monroe, „Twice Told Tales. By Nathaniel Hawthorne,“ *Graham’s Lady’s and Gentleman’s Magazine*, Volume XX (Philadelphia: George R. Graham, 1842) 254, HathiTrust <https://hdl.handle.net/2027/chi.15812701> 3 Jan 2023.

⁴⁰ Monroe, 298.

⁴¹ Monroe, 299.

Hawthorne's distinctive trait is invention, creation, imagination, originality⁴². „Mr. Hawthorne is a man of the truest genius“ dodává na závěr.⁴³

V kontrastu s touto recenzí je o to větším překvapením, že ho v článku z roku 1847, který vyšel v *Godey's Magazine and Lady's Book*, Poe popisuje jako zvláštního a neoriginálního s přílišnou zálibou v alegorii, která mu, podle něj, nikdy nemůže přinést popularitu.⁴⁴ Recenze Everta A. Duyckincka pak naopak popisuje Hawthorna jako „skutečně originálního“, neboť do své tvorby z velké části vkládá i vlastní prožitky.⁴⁵

Kritika anonymního autora také z roku 1847 na Poeovu poslední recenzi navazuje a popisuje dojem z Hawthornovy tvorby takto: „Mr Hawthorne appears to have little skill and little taste for dealing with matter of fact or substantial incident ... The most serious defect in his stories is the frequent presence of some palpable improbability which mars the effect of the whole.“⁴⁶ Celkově je tedy domácí recepce Hawthornových děl rozporuplná. Zatímco mu jedni vyčítají nedostatek realismu, vágnost a zasnění⁴⁷, druzí chválí jeho jednoduchý a čistý styl.⁴⁸

2.4. Česká recepce Hawthornových děl

První zmínky o Nathanielu Hawthornovi se dle Katalogu Národní digitální knihovny objevují již v roce 1876 v časopise *Osvěta: listy pro rozhled v umění, vědě a politice*.⁴⁹ O Hawthornovi tehdy poprvé píše Josef Václav Sládek. Vidí jej jako velkého romanopisce, nicméně to, že se Hawthornova tvorba u nás příliš nerozšířila, připisuje právě autorově tendenci popisovat lidské bytosti pravdivě, se všemi jejich špatnostmi:

---

⁴² Monroe, 299.

⁴³ Monroe, 300.

⁴⁴ Nathaniel Hawthorne, *The Complete Short Stories of Nathaniel Hawthorne* 9.

⁴⁵ John L. Idol, Jr, and Buford Jones, *Nathaniel Hawthorne: The Contemporary Reviews* (Cambridge: Cambridge University Press, 1994) 59.

⁴⁶ Idol and Jones, 94.

⁴⁷ (přeloženo a parafrázováno) Idol and Jones, xxxv.

⁴⁸ Samuel Chase Coale, *The Entanglements of Nathaniel Hawthorne: Haunted Minds and Ambiguous Approaches* (Rochester, New York: Camden House, 2011): 21, Google Books <https://books.google.cz/books?id=qEHNUusYFZgC&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false> 25 Aug 2023.

⁴⁹ Josef Václav Sládek, „První století severoamerické republiky“, *Osvěta: listy pro rozhled v umění, vědě a politice*, 6 (11) (Praha: Václav Vlček, 11.1876) 826. Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:4f830f80-cc40-11e4-9c07-5ef3fc9bb22f> 2. březen 2023.

Největším ačkoliv nikterak nejoblíbenějším z amerických novelistů jest *Nathaniel Hawthorne*. Svým "Šarlatovým listem"⁵⁰ r. 1850 ukázal se mistrem u vypravování a zároveň ve shrnování děje na místo co nejtěsnější. Mezi "Povídkami dvakráte vypravovanými" nalézáme pravé drahokameny. Děj Hawthorneových novel obmezuje se namnoze na boj psychologický. I samé tělo jeho postav je oduševněno a zdá se, jako by bylo jen vedlejším ústrojím, do kterého se průzračně zahalují básnickovy vidiny. Postavy tyto mají jen zdánlivě svou vlastní vůli: čekajíť za nimi v pozadí duševní síly a zákony, které vlekou je v ruce neúprosného osudu. Líčení Hawthornovo jest tak pravdivé a odhaluje tak nemilosrdně zápasy lidského srdce v hříchu i ctnosti, v radosti i utrpení, že se ho čtenář skoro zděsí. To jest bez pochyby příčinou, že spisy Hawthorneovy nedospěly valného rozšíření.⁵¹

Roku 1914 vychází v týdeníku *Zvon* reakce Františka Sekaniny na Hawthornův *Dům o sedmi štítech*, Sekanina v něm vyzdvihuje například autorovu charakterokresbu:

Hawthorne je u nás zjevem méně známým ... A přece je to literát nejvýše úctyhodný; mnozí jej pokládají za největšího básníka Ameriky (staví jej i nad vrstevníka Poea). ... Nathaniel Hawthorne je z rodu romantiků, skoro bych řekl „výstředníků romantismu“, ale co je u něho zvláštní: neopouští při tom nikdy realistického podkladu. ... Hawthorne jeví se tu výborným malířem charakterů, jemným psychologem temných, dusivých stavů duševních, básníkem viny, z níž prýští neustále zlo a mystická tragika rozvíjejících se osudů ...⁵²

Následuje recenze na povídku „Veliký Karbunkul“ kritika Jana Franze z roku 1933, která hodnotí Hawthornův styl psaní takto:

Kdo si potrpí na „dobu“ nebo na výrazové revoluce, byl by touhle knížkou zklamán; není tu žádné vnějškové efektnosti, ale jsou ty čtyři povídky – podobenství starého amerického autora – vyprávěny slovem tak křehkým a průzračným, s takovou moudrostí a jasem v pohledu na člověka a na svět, že se sluší dát tomu svazečku přednost před celou kupou knih přeložených i původních.⁵³

---

⁵⁰ Zajímavým faktem je, že Sládek překládá název románu *The Scarlet Letter* jako *Šarlatový list*. Z toho vyplývá, že dílo tehdy neznal a netušil, že se v příběhu nejedná o dopis, ale o písmeno.

⁵¹ Josef Václav Sládek a Ferdinand Strojček, *Americké obrázky a jiná prósa*, Sv. 2. (Praha: J. Otto, 1914) 178. Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:0d49c6a0-8b42-11e6-ae94-005056825209> 17. duben 2023.

⁵² František Sekanina, „Nathaniel Hawthorne: „*Dům o sedmi štítech*“, *Zvon: týdeník belletristický a literární : majetek družstva spisovatelského*, 14 (27-28) (Praha: F. Šimáček, 1914) 392, Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:f3248f10-9d2f-11e3-ad99-001018b5eb5c> 8. květen 2023.

⁵³ Jan Franz, *Eseje, kritiky, dopisy* (Praha: Triáda, 2006) 99.

Literární noviny publikují v září 1962 mezi recenzemi i jednu na Hawthornovo *Šarlatové písmeno*. Podle autora byla kniha „první ranou puritánské tradici, svazující lidské vztahy i růst umění.“⁵⁴ Dále pak říká, že:

Pro nás je však Hawthornův román živý hlavně historickými analogiemi, k nimž nabádá. Šarlatové písmeno je pro nás apokalyptickým obrazem lidského fanatismu, tmářství a hysterické podezřívavosti. ... Přirozené lidské vztahy, i láska, jsou znetvořovány vládnoucími dogmaty.⁵⁵

Autor se zdá být zaujat také hlavní postavou románu, Hester Prynnovou, které „od dětství očkovali puritánské zásady náboženské mravnosti...“, což podle něj napomohlo jejímu neblahému osudu.⁵⁶ Na závěr autor skládá romanopisci poklonu: „Kdyby nebyl Hawthorne věnoval literatuře nic jiného kromě postavy Hester Prynnové, zůstal by velkou osobností dějin písemnictví.“⁵⁷

V tomto bodě by bylo na místě podotknout, že recenze nejsou pouze odrazem autorova pohledu na dané dílo, ale jsou také odrazem doby, ve které jsou publikovány. Každá doba v dílech nacházela a vyzdvihovala jiné kvality a je tudíž zajímavé všimnout si rozdílných kulturně politických tónů v různých recenzích. Tato recenze byla, jak bylo zmíněno výše, publikována na začátku 60. let a je na ní patrné uvolňování politické situace.⁵⁸ Recenzent nachází v Hawthornově díle historické analogie a naráží například na komunistickou indoktrinaci lidí a škody, které napáchala.

Naopak normalizační recenze na *Šarlatové písmeno*, která byla o osm let později v lednu 1970 otištěna v *Rudém právu*, má rysy spíše přímočaré morální interpretace postav. Recenzent se zde zabývá spíše lidskými vlastnostmi a osudy, než že by se nořil hlouběji do problematiky příběhu a událostí, odehrávajících se na jeho pozadí. Hawthornovo dílo nicméně hodnotí též velmi kladně a opět nechybí slova chvály:

Je to typický román moralistní a tezovitý, ovšem otevřeně moralistní. Hawthorne nikterak neskřývá svůj záměr demonstrovat na příběhu, na dojmavém lidském osudu určitý etický příkaz či tezi, o jejichž oprávněnosti a užitečnosti je

---

⁵⁴ Petr Fujman, „Šarlatové písmeno“, *Literární noviny: Týdeník pro kulturně politické a umělecké otázky*, 11(35) (Praha: Svaz československých spisovatelů, 1.9.1962) 4, Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:a78c3183-d66c-4383-ba81-8dd7bf66aa4f> 8. květen 2023.

⁵⁵ Fujman, 4.

⁵⁶ Fujman, 4.

⁵⁷ Fujman, 4.

⁵⁸ Jan Randák, *Dějiny českých zemí*, Vydání druhé (Praha: Euromedia Group, 2016) 356.

hluboce přesvědčen. V Šarlatovém písmenu je to příkaz životní pravdivosti, Hawthorne zdůrazňuje – člověče, buď pravdivý, ukaž se lidem takový, jaký jsi, neboť jen v životě, v němž není lži a přetvářky, existují radost a štěstí. A připojuje ještě další poučení: pomsta nestačí vyplnit lidský život, člověk, který se zasvětil myšlence na pomstu, shledá jednoho dne svůj svět prázdným a vyprahlým, nebude moci dál žít.⁵⁹

Knihu tedy hodnotí velmi pozitivně a na závěr dodává: „Hawthorne vytvořil v Šarlatovém písmenu stylově čistou prózu, a chápeme-li jako měřítko dokonalosti i důslednou a jedinečnou realizaci zvoleného prozaického typu, pak je Šarlatové písmeno i prózou dokonalou.“⁶⁰

Celkově hodnotí čeští kritici a autoři či vydavatelé přeložených titulů tvorbu Nathaniela Hawthorna velmi pozitivně. Podle Josefa Václava Sládka byl Hawthorne „přední americký prozaik ... [jehož román, Šarlatové písmeno,] stal se velmi populárním pro psychologické umění autorovo“.⁶¹ Pro jiné byl zase „znamenitým pozorovatelem a psychologickým kritikem mravů puritánské Nové Anglie“⁶², „největším umělcem z novoanglických spisovatelů“⁶³, „jeden z průkopníků americké literatury v 1. polovině 19. století“⁶⁴, „jeden z nejpronikavějších duchů mezi americkými spisovateli 19. stol“⁶⁵, „klasik americké literatury“⁶⁶ či „mistrovský vypravěč“⁶⁷.

Objevují se i srovnání se současníkem Edgarem Allanem Poem. Ta poukazují na morální podklad Hawthornových děl.⁶⁸ Například podle Martina Hilského je Hawthorne „průkopnickým zjevem moderní americké povídky, na rozdíl od [Poea] má však mravní náboj, který byl Poeovi zcela cizí.“⁶⁹

---

⁵⁹ *Rudé právo: Orgán Ústředního výboru KSČ*, 50-51(19) (Praha: 23.1.1970) 5, Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:e775e300-81d5-11e8-bb44-5ef3fc9ae867> 8. květen 2023.

⁶⁰ *Rudé právo: Orgán Ústředního výboru KSČ*, 5.

⁶¹ Josef Václav Sládek, *Vzájemná korespondence* (Praha: Československá akademie věd, 1957) 417.

⁶² Eva Ruxová, *Amerika se směje* (Praha: Československý spisovatel, 1958) 487.

⁶³ George Brown Tindall, *Dějiny Spojených států amerických* (Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1998) 244.

⁶⁴ Kamil Groh, *Typový katalog pro lidové knihovny* (Praha: SPN, 1963) 322.

⁶⁵ René Huyghe, *Encyklopedie umění nové doby* (Praha: Odeon, 1974) 88.

⁶⁶ Eva Slámová, *Komu se to dostane do rukou, aneb, Podivuhodné příběhy z Ameriky 19. století* (Praha: Odeon, 1992) 470.

⁶⁷ Ivan Dorovský, *Slovník autorů literatury pro děti a mládež* (Praha: Libri, 2007) 379.

⁶⁸ Michael Grobauer, *Některé rozdíly mezi britskou a americkou angličtinou* (Praha: Vojtěch Hrách, 1947) 47.

⁶⁹ Zdeněk Vančura a Eva Masnerová, *Slovník spisovatelů: Spojené státy americké* (Praha: Odeon, 1979) 301.

2.5. Hawthorne v českých převodech

Dílo Nathaniela Hawthorna u nás překládala celá řada překladatelů a překladatelek. Patří mezi ně například Květa Marysková, která roku 1955 přeložila Hawthornův *Dům se sedmi štíty* a později přeložila i slavný román Emily Brontëové; *Na větrné hůrce*.⁷⁰ Dále také Jarmila Fastrová, která přeložila roku 1962 asi nejslavnější Hawthornův román; *Šarlatové písmeno*. Kromě Hawthorna se také věnovala překladu již zmíněné Emily Brontëové a jejích sester či tvorbě Roberta Louise Stevensona.⁷¹

Další z Hawthornových překladatelek, Stanislava Pošustová, přeložila nejprve výbor z Hawthornových povídek, který vyšel roku 1988 pod názvem *Mateřské znaménko*.⁷² V následujících letech se věnovala překladu fantasy děl autorů, jako jsou například H. P. Lovecraft a J. R. R. Tolkien nebo historickým a detektivním románům autorky Ellis Petersové.⁷³ Poté se ještě jednou vrátila k Hawthornovi a roku 1999 přeložila jeho román *Mramorový faun*. Tvořbě Nathaniela Hawthorna se u nás věnoval také například prof. Martin Procházka, který napsal doslov k výše zmíněnému výboru *Mateřské znaménko* z roku 1988 a autora rozebírá v několika svých esejích a článcích na téma americké minulosti.⁷⁴

Právě překlad Stanislavy Pošustové bude do jisté míry i inspirací pro mou vlastní tvorbu, neboť je velmi čtivý a dle mého i dobře zachycuje atmosféru Hawthornovy doby, kterou autor chce na čtenáře přenést. Pošustová místy volí zastaralejší výrazy, které velmi dobře ladí s Hawthornovou dobou, což mi přijde čtenářsky příjemné a ráda bych svůj překlad pojala podobně. V přístupu k vlastním jménům bych se naopak ráda držela originálu a jména, nebude-li to nutné, nepočesťovala.

Mezi nejhojněji překládaná díla Nathaniela Hawthorna u nás patří román *The Scarlet Letter*, který v Česku dle Katalogu NK poprvé vyšel v roce 1904 pod

---

⁷⁰ “Květa Marysková”, *databaze-prekladu.cz*, Databáze českého uměleckého překladu, 19. Březen 2009 https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/_000001711 12. Duben 2023.

⁷¹ “Fastrová Jarmila,” *Obecprekladatel.cz*, Obec překladatelů <http://databaze.obecprekladatel.cz/databaze/F/FastrovaJarmila.htm> 12. Duben 2023.

⁷² “Pošustová Stanislava,” *Obecprekladatel.cz*, Obec překladatelů <http://databaze.obecprekladatel.cz/databaze/P/PosustovaStanislava.htm> 12. Duben 2023.

⁷³ “Ellis Peters,” *Encyclopedia Britannica*. 10 Oct. 2022 <https://www.britannica.com/biography/Ellis-Peters> 10 May 2023.

⁷⁴ Martin Procházka, bibliography, UALK FF CUNI <https://ualk.ff.cuni.cz/staff/academic-staff/martin-prochazka/> 20 Aug 2023.

názvem *Rudé písmeno: romance* v překladu Františka Žilky. Všechna další vydání románu v překladech Jaroslava Skalického (1929 a 1946) a Jarmily Fastrové (1962, 1969, 2012 a 2019) již nesou název *Šarlatové písmeno*, pod kterým kniha vychází dodnes. Nejnovějším vydáním *Šarlatového písmene* je překlad Jaroslava Hronka z roku 2022, který vydalo nakladatelství Cooboo ve své edici Cooboo Classics.

Druhý u nás nejvíce překládaný Hawthornův román, *The House of the Seven Gables*, vyšel v českém překladu ve třech verzích. Poprvé jako *Dům o sedmi štítech* v roce 1914 v překladu Antonína Klášterského a následně v letech 1955 a 1969 jako *Dům se sedmi štíty*, přičemž starší překlad vytvořili Květa Marysková a Zdeněk Vančura a novější pak Květa Marysková sama. Dvou překladů se také dočkal *The Marble Faun*, jenž u nás poprvé vyšel roku 1929 v překladu Ladislava Vymětala pod názvem *Mramorový faun* a znovu pak v roce 1999 jako *Mramorový faun: romance z Monte Beni* v překladu Stanislavy Pošustové.

Další část Hawthornova díla, která u nás byla přeložena, tvoří povídky. Přestože jich napsal minimálně sto, povedlo se jich u nás přeložit pouze třicet osm. Jako první vydalo roku 1913 nakladatelství Josef. R. Vilímek povídku „Experiment doktora Heideggera“ jako součást osmdesátého svazku kolekce *1000 nejkrásnějších novell 1000 světových spisovatelů*.⁷⁵ Autor překladu sice nebyl uveden, nicméně je pravděpodobné, že jej vytvořil František Sekanina, který byl editorem kolekce. O tři roky později vychází tatáž povídka v překladu F. F. Šímy pod názvem „Pokus dra Heidiggera“, tentokrát jako součást sbírky povídek několika anglo-amerických autorů.⁷⁶

Následně vychází několik povídek samostatně; roku 1924 povídka *Zlaté rouno* a roku 1925 *Poklad Petra Goldwaita*, obě v překladu Jana Dostála⁷⁷ a roku 1932 *Veliký karbunkul*, kniha obsahující stejnojmennou povídku a tři další v překladu Jaroslava Skalického.⁷⁸ Následuje první a zatím jediná sbírka povídek kompletně věnovaná Nathanielu Hawthornovi; vychází roku 1988 v překladu Stanislavy Pošustové, nese název *Mateřské znaménko* a utváří ji 19 povídek, včetně

---

⁷⁵ Ludwig Fulda et al. *1000 nejkrásnějších novell 1000 světových spisovatelů*, Svazek 80 (Praha: Jos. R. Vilímek, 1913?).

⁷⁶ Oscar Wilde a F. F. Šíma, ed. *The Selfish Giant = Sobecký obr*, překlad F. F. Šíma (Holešov: Nová brána jazyků, 1916).

⁷⁷ Nathaniel Hawthorne, *Zlaté rouno*, překlad Jan Dostál (Praha-Vinohrady: Špinka, 1924).

⁷⁸ Nathaniel Hawthorne, *Veliký karbunkul*, překlad Jaroslav Skalický (Brno: Jan V. Pojer, 1932).

Hawthornových nejznámějších textů.⁷⁹ Začátkem dvacátého století pak vychází *Muž z adamantu* v překladu Dušana Melena.⁸⁰ Zatím posledními Hawthornovými díly, která u nás vyšla, jsou jeho povídky s mytologickou tematikou. Ty vyšly v rámci knihy *Antická mytologie* společně s tematickými povídkami dalších pěti autorů roku 2022 v překladu Ondřeje Frühbauera.⁸¹

3. Povídky vybrané k překladu

Povídky, které jsem si pro účely své diplomové práce vybrala, jsou „John Inglefield’s Thanksgiving“, „Sylph Etherege“, „The Haunted Mind“ a „Fancy’s Show Box.“ Jedním důvodem pro výběr těchto konkrétních povídek je fakt, že do češtiny ještě nikdy nebyly přeloženy. Dalším důvodem je pak to, že nabízí spoustu prostoru pro překladatelskou kreativitu díky Hawthornovu stylu vyprávění. Konkrétně tyto povídky jsou výrazné svými originálními postavami, napjatou a místy ponurou atmosférou a poučením, které v sobě ukrývají.

Autorem a vysílatelem povídek je ve všech případech sám spisovatel Nathaniel Hawthorne.⁸² Čas a místo vydání se u textů liší pouze rozdílným rokem. Povídky „Fancy’s Show Box“ a „The Haunted Mind“ vyšly jako součást sbírky *Twice-Told Tales* roku 1837 v Bostonu.⁸³ Povídky „Sylph Etherege“ a „John Inglefield’s Thanksgiving“ vyšly roku 1852 ve sbírce *The Snow-Image and Other Twice-Told Tales* rovněž v Bostonu.⁸⁴

3.1. Téma a tvar povídek

3.1.1. Fancy’s Show Box

Ústředními tématy povídky jsou hřích a vina. Autor zde pobízí čtenáře k zamyšlení nad tím, co hřích vlastně je, zda člověk hřeší i pouhou hříšnou myšlenkou, anebo musí hříšný čin fyzicky vykonat, aby zhřešil. Paměť,

---

⁷⁹ Nathaniel Hawthorne, *Mateřské znaménko*, překlad Stanislava Pošustová-Menšíková (Praha: Odeon, 1988).

⁸⁰ Nathaniel Hawthorne, *Muž z adamantu = Muž z adamantu*, překlad Dušan Melen (Česko: 2002).

⁸¹ Nathaniel Hawthorne a kol., *Antická mytologie*, překlad Ondřej Frühbauer (Praha: Dobrovský s.r.o., 2022).

⁸² Nord, 47.

⁸³ Everett F. Bleiler, ed. *The Checklist of Fantastic Literature: A Bibliography of Fantasy, Weird and Science Fiction Books Published in the English Language* (Naperville, Illinois: FAX Collector’s Editions, 1972) 145.

⁸⁴ Bleiler, 145.

Představivost a Svědomí navštíví starce, kterého jeho okolí považuje za ctihodného, protože se nikdy nedopustil prohřešku. Brzy se však ukazuje, že i vysoce uznávaní lidé v sobě mají hřích, i když jen ve formě hříšných myšlenek. V tomto případě se jedná o myšlenky na vraždu přítele, soudní spor s chudými dětmi nebo pošpinění ctnostné pověsti mladé ženy. Samotná přítomnost těchto myšlenek a i vykreslení symbolických postav svědčí o vině, kterou stařec po všech uplynulých letech stále cítí a která vyplula na povrch pravděpodobně díky vínu, které mu uvolnilo myšlenky. Snažil se je sice potlačit, ale když oživily v jeho svědomí, způsobují mu fyzickou bolest.

3.1.2. Sylph Etherege

Příběh Sylph Etherege je nahlédnutím do nitra naivní dospívající dívky snící o lásce. Místo s vysněným mužem se ale setkává s krutým žertem, který si pro ni přichystal škodolibý nápadník, aby ji jednou pro vždy vytrhl z její naivity a denního snění. Za hlavní téma povídky se tedy dá považovat dichotomie dobra a všudypřítomného zla, kterou sledujeme v čisté duši Sylph a v kompromitovaném charakteru Edwarda Hamiltona. Povídka také přináší poučení a poukazuje na to, co se může stát mladým dívkám, které příliš fantazírují a nestojí nohama pevně na zemi.

V této povídce je také třeba vyzdvihnout její symbolické prvky, mezi které patří hlavně miniaturní podobizna Edgara nebo samotné jméno Sylph Etherege, které vypovídá o charakteru hrdinky. Miniatura Edgara Vaughna symbolizuje vše, co si Sylph vysnila; dokonalého muže, budoucnost a sňatek s ním, ale také podlou lež, kterou Edgar představuje.

Jméno protagonistky je jménem mluvícím a přímo vypovídá o Sylviině charakteristické i vizuální křehkosti a nadpozemskosti. Sylph⁸⁵ je označení pro bytost či ducha ovládajícího vítr, dle *Slovníku cizích slov pro nové století* dokonce označuje „éterické ženské stvoření“.⁸⁶ Etherege pak odkazuje na Sylviinu éteričnost, jak vizuální, tak povahovou, protože působí, jako by se neustále vznášela ve svých snech. V textu je Sylvia popisována pojmy jako „Sylph-like“ a „ethereal

---

⁸⁵ „Sylph,” *Merriam-Webster.com Dictionary*, Merriam-Webster, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/sylph>. 15 Oct. 2023.

⁸⁶ Jiří Linhart, *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky : abecední seznam chemických prvků : jazykovědné pojmy : 30 000 hesel* (Litvínov: Dialog, 2002) 358. Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:d07c17692b8d5eb7115a016c4eecf290> 17. duben 2023.

beauty“ a i sám Hamilton ve finální scéně poznamenává: „I can scarcely deem her ,of the earth, earthy‘. No wonder that I call her Sylph! Methinks she will fade into the moonlight, which falls upon her through the window. Or, in the open air, she might flit away upon the breeze, like a wreath of mist!“⁸⁷

3.1.3. John Inglefield's Thanksgiving

Podobně, jako předchozí povídka, i tato přináší čtenáři poučení; tentokrát ukazuje, jaký osud čeká ty, kteří hřeší. Protagonistka Prudence přichází domů, aby oslavila sváteční den s rodinou, protože ale žije v hříchu, nemůže své milované obejmout, ani se s nimi pomodlit a ke konci večera je temnou silou opět odvléčena pryč.⁸⁸ Hawthorne zde tedy čtenářům nastiňuje důsledky hříšných činů ve smyslu odtržení a odloučení od rodiny a života v hanbě.

Symbolickou funkci zde plní pec Johna Inglefielda, která doslova znázorňuje „teplo rodinného krbu“ a místo sdílení, veselí a rodinné pospolitosti. Také se zde opět objevuje mluvící jméno; Prudence. Výraz „prudence“ vysvětluje Oxford English Dictionary jako „The ability to recognize and follow the most suitable or sensible course of action; good sense in practical or financial affairs; discretion, circumspection, caution.“⁸⁹ Jak je ale z příběhu jasné, Prudence se díky svým životním rozhodnutím stává pravým opakem, dobrého úsudku, diskrétnosti a opatrnosti. Autor se tedy snaží čtenáři tímto nesouladem ukázat, že ani ten, kdo přichází na svět se všemi předpoklady pro rozvážné a soudné jednání, není ušetřen pokušení a může mu podlehnout. Zároveň můžeme spekulovat i o tématu dědičného hříchu; člověk se může narodit do prostředí podporujícího dobrý úsudek a morální čistotu, ale dědičný hřích se bez ohledu na to dříve nebo později v člověku projeví.

3.1.4. The Haunted Mind

Na rozdíl od předchozích povídek je tato koncipována spíše jako úvaha a je vykládána narativním hlasem, který příjemce oslovuje ve druhé osobě. Narativní hlas funguje jako průvodce myslí člověka v polospánku, umožňuje čtenáři objevit a „osahat“ si mysl zevnitř a uvědomit si pochody, které v ní probíhají, aniž si toho jsme vědomi. I v této povídce se setkáváme s personifikací; vystupují zde Passion,

---

⁸⁷ Hawthorne, *The Complete Short Stories of Nathaniel Hawthorne* 489.

⁸⁸ Hawthorne, *The Complete Short Stories of Nathaniel Hawthorne* 508.

⁸⁹ “Prudence, n., sense 1.a.” *Oxford English Dictionary* <https://doi.org/10.1093/OED/2713598883> 8 Jul 2023.

Feeling, Sorrow, Hope, Disappointment, Fatality, Shame a Remorse, které se v lidské podobě objevují u postele adresáta a nutí jej přemýšlet nad nejhoršími scénáři. Spánek je také připodobňován ke smrti a čtenáři se nabízí myšlenka, že až usne naposledy, bude to jako přijít na dobře známé místo.

3.2. Charakteristika stylu

Tři z povídek, „Fancy’s Show Box“, „Sylph Etherege“ a „John Inglefield’s Thanksgiving“, jsou koncipovány jako vypravování příběhu a obsahují jeho typické rysy, mezi které patří například využití dramatického oblouku či přímá řeč. Pro přehlednost budou dále označovány jako „vyprávějící“. Čtvrtá povídka, „The Haunted Mind“, je více popisná a výkladová a má spíše charakter úvahy. Dále v textu bude označována jako alegorická.

Pokud jde o styl, jsou podle klasifikace Čechové povídky psané ve stylu umělecké literatury, ve kterém se spojuje komunikační funkce s funkcí estetickou.⁹⁰ Čechová vysvětluje, že:

Estetickou funkcí literárního díla rozumíme, že umělecký projev formuluje svou výpověď tak, aby podněcovala představy a působila i na citovou stránku vnímatele, obohacovala jeho vnitřní život, ovlivňovala jeho postoje věcné, etické nebo emotivní k uměleckému sdělení a jeho prostřednictvím k zobrazované realitě.⁹¹

Takto působí například šok způsobený nečekaným zvratem na konci příběhu, strach z hříchu některé z postav kvůli trestu nebo touha dál rozvíjet myšlenky navozené textem.

Vypravěč je ve zkoumaných povídkách takzvaně vševědoucí; tedy ví o všem, co se děje na jakémkoli místě a v nitru jakékoli postavy, a zároveň skrytý; nijak se neprojevuje a není registrován čtenářem.⁹² Příběh vždy vypráví v er-formě. Přímá řeč postav je vždy označena uvozovkami.

3.3. Překladatelská analýza

Překladatelská analýza vybraných povídek bude vycházet z pojmů, který ve své knize *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis* popisuje Christiane Nordová.

---

⁹⁰ Marie Čechová, Marie Krčmová a Eva Minařová, *Současná stylistika*, Vyd. 1. (Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008) 297.

⁹¹ Čechová, 301.

⁹² Tomáš Kubíček, Jiří Hrabal, Petr A. Bílek, *Naratologie: Strukturální analýza vyprávění* (Praha: Dauphin, 2013) 125.

Následující pasáž se bude zabývat tzv. vnitrotextovými faktory, výstavbou textů, lexikem, větnou strukturou a suprasegmentálními prvky.

3.3.1. Vnitrotextové faktory

Na počátku je třeba zasadit povídky na správné místo v hierarchii jejich hypertextu.⁹³ Jak již bylo řečeno, všechny vybrané povídky vyšly jako součást většího celku. V tomto celku jsou odděleny nadpisy, a kromě atmosféry vzbuzující napětí a místy až strach jsou dále provázány výraznou symbolikou. Z textu je patrné, že se děj tří povídek odehrává ve Spojených státech amerických v nespecifikované době, v povídce „Fancy’s Show Box“ je doba i prostředí blíže neurčené. Hawthorne v povídkách vychází z puritánského duchovna, nicméně jeho prvky pak dále rozvíjí v obrazech své soudobé společnosti a vlastně ve společnosti obecně.

Pokud jde o témata povídek, mají první tři povídky společné poučení, sdělované čtenáři prostřednictvím příběhu s neveselou zápletkou či koncem. V případě povídky „Fancy’s Show Box“ je téma povídky jasné i z jejího podnadpisu, ve kterém stojí „A Morality“. Tématem poslední povídky jsou pak pocity, vjemy a stavy, které člověk prožívá na pomezí spánku a bdělosti, a také uvažování nad tím, zda je tento stav podobný smrti.

Časová posloupnost je v každé povídce trochu jiná; ve „Fancy’s Show Box“ příběh plyne lineárně s občasnými retrospektivními úseky, povídka „Sylph Etherege“ zase začíná v přítomnosti, pokračuje krátkou retrospektivní částí a končí opět v přítomnosti. „John Inglefield’s Thanksgiving“ plyne zcela lineárně a stejně tak „The Haunted Mind“, přestože se v druhém případě nejedná o vypravování, ale spíše sled pocitů a myšlenek, které se do sebe zvolna přelévají.

Z hlediska mikrostruktury používá autor ve všech textech poměrně dlouhé věty a také souvětí, která jsou dále rozvíjena větami vedlejšími nebo obsahují vsuvky. Nezřídka přesahují tato souvětí i několik řádků. Takto dlouhé souvětí se objevuje například v povídce „Fancy’s Show Box“

These were Fancy, who had assumed the grab and aspect of an itinerant showman, with a box of pictures on her back; and Memory, in the likeness of a clerk, with a pen behind her ear, an inkhorn at her buttonhole, and a huge manuscript volume beneath her arm; and lastly, behind the other two, a person shrouded in a dusky mantle, which concealed both face and form.⁹⁴

---

⁹³ Nord, 111.

⁹⁴ Hawthorne, *The Complete Short Stories of Nathaniel Hawthorne* 110.

nebo v povídce „John Inglefield’s Thanksgiving“:

Being the central figure of the domestic circle, the fire threw its strongest light on his massive and sturdy frame, reddening his rough visage, so that it looked like the head of an iron statue, all aglow from his own forge, and with its features rudely fashioned on his own anvil.⁹⁵

Použití takovéto syntaxe buduje napětí v příběhu a vzbuzuje ve čtenáři touhu zjistit „co bude dál“. V textu se dále také vyskytují prvky staršího literárního jazyka, mezi které patří například atributivní adjektiva v postpozici (*life unstained, times long past, crimes perpetrated*).

Mezi použité suprasegmentální prvky patří uvozovky označující přímou řeč. Dále pomlčky, kterými autor odděluje vsuvky nebo části textu, ve kterých chce čtenáři něco dovysvětlit. Zajímavé je autorovo časté využití spojovníků k tvorbě kompozit (toto bude více rozebráno jako součást lexika). Žádné další neobvyklé mimojazykové prvky se v textech neobjevují.

Zásadním a typickým rysem Hawthornových děl je hojné využívání nejrůznějších lexikálně obrazných stylistických prostředků. V analyzovaných povídkách je možné najít personifikaci (*while Memory is reading, Conscience unveils her face; Fancy set down her picture box, Father Time*), přirovnání (*wearing out a whole existence in bed like an oyster in its shell; she might flit away upon the breeze, like a wreath of mist*), metafory (*darkness has swallowed the reality; stand at your bed’s foot*), synekdochy (*footsteps ascended the staircase; under their own roof*), metonymie (*a decanter of most excellent Madeira*⁹⁶), oxymoronu (*conscious sleep; struggles pleasantly*). Na několika místech se objevují i řečnické otázky (*What is Guilt?; What if Remorse should assume the features of an injured friend?*).

Z hlediska lexika jsou povídky psané formálně a ani v přímé řeči se neobjevuje hovorový jazyk. Vzhledem ke svému stáří jsou pak texty protkané dnes již zastaralými výrazy. Setkáváme se například s archaismy (*knave, thitherward,*

---

⁹⁵ Hawthorne, *The Complete Short Stories of Nathaniel Hawthorne* 506.

⁹⁶ Čechová (*Současná stylistika*, 65) charakterizuje metonymii jako „přenášení pojmenování na jiný předmět (denotát) na základě věcné, zvláště vnitřní souvislosti“. V tomto případě se jedná o přenesení místního pojmenování (ostrov Madeira) na produkt, který se v daném místě vyrábí (madeirské víno). Podobným případem je například šampaňské, které pochází z francouzského regionu Champagne, či portské, pojmenované podle portugalského města Oporto (srv. „port“, *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/port-wine> 17 Nov 2023).

quoth, Cathay, methinks, bed-chamber, looking-glass, hath)⁹⁷ nebo staršími variantami slov, která používáme dodnes, ovšem v podobě bez spojovníku (*tomorrow, rose-bud, school-boy, farm-house, blood-stain, over-estimate*). Dále se objevují také kompozita, která autor patrně sám zkonstruoval pro potřeby textů (*twin-girl, twin-blossom*).

3.4. Zvolená metoda překladu

Metodu překladu jsem zvolila na základě překladatelské analýzy výchozího textu a dvojí normy překladu podle Levého⁹⁸. Jiří Levý v literárních překladech rozeznává normu reprodukční a normu „uměleckosti“ a vzhledem k povaze výchozích textů, povídek, jejichž primární funkcí je funkce esteticky sdělná, překlad musí přihlížet k oběma normám a hledat řešení, která budou obě respektovat. Předpokládaným příjemcem překladů je jakýkoliv česky mluvící čtenář ve školním až důchodovém věku, žijící ve dvacátém prvním století a mající přístup k internetu nebo do knihovny. Příjemci originálů byli gramotní anglicky mluvící lidé žijící zhruba v polovině devatenáctého století (primárně v Americe) na takové třídní úrovni, aby měli buď přístup do knihovny nebo dostatečné finanční prostředky na koupi knih či novin. Z tohoto hlediska je pro dnešního čtenáře jazyk povídek velmi zastaralý. Vzhledem k tomu, že předpokládaný příjemce překladů povídek se od příjemce originálů, které byly publikovány před více než sto osmdesáti lety, výrazně liší, bude potřeba je aktualizovat do takové míry, aby byl pro dnešní publikum co nejpochoptelnější a dobře čitelný, ale zároveň aby vyjadřoval dobovou atmosféru historických dějů povídek.

Mým cílem je tedy vytvořit přijatelný a přirozený překlad, který zachovává napínavou a místy strašidelnou atmosféru, čehož chci dosáhnout za použití co nejpřesnějšího přenesení literárních figur a syntaxe, které autor používá.⁹⁹ Dále chci zachovat zasazení povídek do Spojených států amerických; překlad tedy bude vykazovat jistou exotizační tendenci¹⁰⁰. Ráda bych při tvorbě překladu využila lehce historizující jazyk, aby text působil na dnešního čtenáře „staře“, ale jen do takové míry, aby i současná mladá generace textu rozuměla. Přílišná archaizace by

---

⁹⁷ Všechny uvedené výrazy byly ověřeny v online verzi slovníku Oxford English Dictionary. *Oxford English Dictionary*, OXFORD UNIVERSITY PRESS <https://www.oed.com/> 9. prosinec 2023.

⁹⁸ Levý, 82.

⁹⁹ Toury, 79.

¹⁰⁰ Anton Popovič, *Teória umeleckého prekladu: Aspekty textu a literárnej metakomunikácie* (Bratislava: Tatran, 1975) 63.

v tomto případě mohla zbytečně zmenšit jazykovou přirozenost pro okruh potenciálních čtenářů.

4. Překlad

Oživé svědomí¹⁰¹

Ponaučení

Co je to vina? Skvrna na duši. Otázka, zda se na duši takové skvrny, hluboké a do očí bijící, mohou vytvořit, následkem činů, ke kterým jsme se byť jen odhodlávali a naplánovali je, ale nikdy nedovedli do důsledku, je předmětem velikého zájmu. Je nutné, aby ruka z masa a kostí uvedla zlé záměry duše v čin a zpečetila tak osud hříšníka? Přestože soud pozemský uznává jen zločin dokonáný, mohou si snad provinilé myšlenky – z nichž žádný čin nevzešel – vysloužit plnou váhu rozsudku před soudem nejvyšším? V půlnoční samotě ložnice, na poušti, daleko od lidí, nebo v kostele, zatímco se tělo sklání v modlitbě, může se duše pošpinit i těmi zločiny, které považujeme za naprosto tělesné. Je-li to tak, pak je to skutečnost hrozivá.

Předvedme si nyní tuto myšlenku ve smyšleném příběhu. Jeden ctihodný muž, pan Smith, jehož vždy považovali za předobraz znamenité morálky, se rozhodl prohrát svou starou krev trochou silného vína. Děti se mu už rozprchly do světa a vnoučata do škol, takže seděl sám doma ve svém přepychovém křesle, nohy natažené pod bohatě vyřezávaným mahagonovým stolem. Někteří lidé se k stáru děsí samoty, a pokud zrovna nemají lepší společnost, těší se i z oddechování nemluvněte spícího na podložce na zemi. Ale pan Smith, jehož bílé vlasy byly jasným symbolem neposkvřněného života, s výjimkou skvrnek přímo spjatých s lidskou podstatou, nepotřeboval dítě, které by ho chránilo svou čistotou, ani dospělého, který by se postavil mezi něj a jeho duši. Nicméně buď se musí mužství spřátelit se stářím, nebo jej ženství musí utišit něžným pohlazením, anebo musí dětství pobíhat kolem jeho křesla, jinak se jeho myšlenky zatoulají do mlhavé krajiny minulosti a na starce padne strach a smutek. Ne vždy ho víno rozveselí. Takový mohl být i případ pana Smithe, když skrz zářivý pohár archivního

---

¹⁰¹ V originále „Fancy’s Show Box“. „Show box“ je skříňka s obrázky neboli obrazová skříňka, podle některých zdrojů také kukátkový kinematograf, kukátková podívaná či kinetoskop. Jedná se o takzvanou „peep show“ v jejím původním použití, tedy jako prostředek pro promítání obrázků, které si divák prohlíží pomocí vestavěného kukátka se zvětšovací sklenou.

madeirského vína uviděl tři postavy, jak vstupují do pokoje. Byla to Představivost oděná do hávu potulné kejklířky s obrazovou skříňkou na zádech a Paměť v podobě úřednice s perem za uchem, kalamářem v knoflíkové dírce a obrovským svazkem rukopisů pod paží. Jako poslední, vzadu za nimi, osoba zahalená do tmavého pláště, který zakrýval její tvář i postavu. Pan Smith ale tušil, že to bude Svědomí.

Bylo to od Představivosti, Paměti a Svědomí milé, že přišly starého pána navštívit, právě když se začal domnívat, že ono víno už nemá takovou jiskru a nechutná tak dobře, jako když on i blahodárny nápoj byli mladší. V potemnělé místnosti s rudými závěsy tlumícími sluneční světlo se oni tři hosté začali k bělovlasému muži přibližovat. Paměť, s prstem založeným v obrovském svazku, se zastavila po jeho pravici. Svědomí, s tváří stále zakrytou tmavou kápí, zaujalo místo po jeho levici blízko srdce, zatímco Představivost postavila na stůl svou skříňku s kukátkem příhodně natočeným, jen nahlédnout. Načrtněme si obrysy několika z toho množství obrázků, které z nenadání zaplnily skříňku živými scénami.

Jedna byla zalitá měsíčním svitem s prostým domkem v pozadí a vpředu, částečně ve stínu stromu, přesto však zářivě jasné, byly dvě postavy – žena a muž. Mladík stál se založenými rukama, ve tváři výraz povýšení a v oku triumf, a shlížel na dívku u svých nohou. Ta s tváří upřenou k zemi, klečela zjevně pod tíhou hanby a muk, které jí stěží dovolily vzepnout ruce ke snažné prosbě. Nemohla zvednout zrak. Ale ani její půvabné rysy, ani utrpení, které se v nich zračilo, ani ladnost útlé postavy, která se v utrpení zmítala, neobměkčily mladíkovu umíněnost. Byl ztělesněním triumfálního opovržení. Jakmile starý pan Smith pohlédl kukátkem do skříňky, celá scéna se jako kouzlem dala do pohybu a on záhy poznal stavení, strom i obě postavy. Kdysi dávno se pohled tehdejšího mladíka s touto tváří setkával v zrcadle, děvče bylo zobrazením jeho první lásky – venkovské lásky – jeho Marthy Burroughsové! Pan Smith byl pobouřen. „Jaký ohavný a hanlivý obraz!“ vykřikl. „Kdy že jsem triumfoval nad poskvrněnou neviností? Neprovdala se snad Martha v mládí za Davida Tomkinse, jenž si získal její dívčí lásku i manželskou náklonnost? A od jeho smrti žila jako vážená vdova!“ Mezitím Paměť nejistými prsty listovala svou knihou tam a zpět, až mezi nejranějšími stránkami našla zmínku o této situaci. Přečetla ji starému pánovi do ucha; byl to záznam o pouhé hříšné myšlence, jež se nikdy neproměnila v čin; ovšem zatímco Paměť předcítala,

Svědomy odhalilo svou tvář a vrazilo panu Smithovi dýku do srdce. Nebyla to sice rána smrtelná, ale utrpení to bylo strašlivé.

Promítání pokračovalo. Jeden po druhém promítala Představivost své obrázky, které snad namaloval nějaký podlý umělec se záměrem soužit pana Smithe. U žádného pozemského soudu by nebyl k předložení důkaz o tom, že by se pan Smith dopustil některého z činů, kterým nyní musel čelit. V jedné scéně byl stůl, na něm několik lahví a poloprázdných sklenic s vínem, které odrážely tlumenou záři skomírající lampy. V místnosti vládl smích a veselí, dokud ručičky hodin neukázaly půlnoc a mezi společníky nevstoupila smrt. Jeden z mladíků padl s děsivou ranou ve spánku mrtev k zemi a nad ním se tyčila, v blouznivé směsi vzteku a hrůzy, postava připomínající mladého pana Smithe. Zavražděný mladík se podobal Edwardu Spencerovi! „Co tím ten zlotřilý malíř chce říct?“ zvolal pan Smith vyprovokován za hranice trpělivosti. „Edward Spencer byl můj nejstarší a nejdražší přítel, byli jsme si vzájemně věrni více než půl století. Já ani nikdo jiný jej nezavraždil. Nebyl snad ještě před pěti lety živ a neodkázal mi svou vycházkovou hůl se zlatou rukojetí a smuteční prsten jako symbol našeho dlouhého přátelství?“ Paměť opět začala listovat svou knihou a pak se zadívala na stránku tak zmatečnou, že ji jistě musela naškrábat v opilosti. Stránka ale tvrdila, že když pan Smith a Edward Spencer rozpalovali svou mladou krev vínem, vzplála mezi nimi hádka a Smith po Spencerovi ve vzteku mrštil láhev. Pravda, jeho hlavu minula a místo toho rozbila zrcadlo. Druhého rána, když se na incident mlhavě rozpomínali, se se srdečným smíchem rozloučili. I tentokrát, zatímco Paměť předčítala, odkrylo Svědomí svou tvář, vrazilo panu Smithovi do srdce dýku a umlčelo jeho protesty svým tvrdým pohledem. Bolest byla nesnesitelná.

Některé obrazy měly tak mdlé barvy a byly tak pochybně vyvedeny, že si šlo sotva domyslet jejich předlohu. Plátno jako by přikrýval matný, poloprůhledný opar, do kterého postavy mizely, když se na ně oko pokoušelo zaostřit. Ale v každé scéně, ať byla vykreslena jakkoli nepřesvědčivě, byl pan Smith vždy pronásledován vlastní podobiznou v různém věku, jako by se díval do zaprášeného zrcadla. Poté, co nad jedním mlhavým a téměř nerozeznatelným obrázkem několik minut přemýšlel, pochopil, že se ho malíř snažil zachytit právě nyní na sklonku života, jak ze tří zpola vyhladovělých dětí strhává šaty. „To mi opravdu nejde na rozum!“ řekl pan Smith, vědom si své domnělé bezúhonnosti. „Ať se na mne malíř nehněvá, ale nazvu ho klidně hlupákem a hanebným ničemou k tomu. Muž mého postavení, aby

okrádal malé děti o šatstvo! Směšné!“ Ale Paměť už se probírala svým osudným svazkem a našla stranu, kterou mu tichým skličným hlasem vlila do ucha. Spojitost s mlhavým výjevem byla jasná. Na stránce stálo, jak byl pan Smith v ďábelském pokušení za pomoci klamných právních námitek zažalovat tři malé sirotky, jimž náležela nemalá pozůstalost. Naštěstí se ale včas ukázalo, že jeho námitky nejsou ani právně podložené, ani opodstatněné. Když Paměť dočetla, Svědomí opět shodilo svou kápi a chystalo se znovu zabodnout otrávenou dýku do své oběti, ta se však vzpouzela s rukama sepnutýma u srdce. I tak ale utržila ošklivou ránu.

Proč sledujeme Představivost a její sbírku hrůzných obrázků? Ten, kdo je namaloval, umělec s úžasnými schopnostmi a strašlivými znalostmi tajemné duše, jimi ztělesnil esenci hříchů, které pana Smithe celý život provázely, ale nikdy je nespáchal. A mohly by ho tyto mlhavé fantazie, téměř srovnatelné s nicotou, v soudný den usvědčit? Ať už ano, anebo nikoliv, existuje důvod se domnívat, že jediná upřímná slza kajícíka by smyla ty otřesné výjevy z pláten a zanechala je bílá jako sníh. Pan Smith ale rány Svědomí snášel jen s hlasitým skučením, až najednou zjistil, že jsou jeho tři návštěvníci pryč. Seděl tu sám, bělovlasý a vážený starý muž, v přítmi pokoje s rudými závěsy, a na stole před ním nebyla žádná skříňka s obrázky, jen karafa té nejlepší madeiry. Srdce jako by mu ale stále hnisalo vinou otrávené dýky.

Nešťastný stařík se však se Svědomím mohl domluvit a předložit mu množství důvodů, proč by jej nemělo tak nelítostně trestat. V takovém případě by to vypadalo asi nějak takto: Provinilcův plán, dokud se nepromění v čin, velmi připomíná sled událostí v nastíněném příběhu. Ten, aby na čtenáře působil realisticky, musí autor zkonstruovat natolik přesvědčivě, aby ve světle představ vypadal jako skutečnost, minulá, současná či budoucí, spíše než čirá smyšlenka. Potenciální hříšník na druhou stranu kuje své pikle, ale zřídka kdy, pokud vůbec, má jistotu, že se uskuteční. Jeho myšlenky jsou mlhavé, jako ve snu zasadí své oběti smrtící ránu do srdce a s leknutím objeví nesmazatelnou krvavou skvrnu na dlani. Tak se spisovatel či dramatik a skutečný lotr mohou setkávat na pomezí reality a fantazie; jeden, když tvoří knižního padoucha a vybavuje ho zločiny, a druhý, když osnuje, jak zločin provést. Teprve až když je zločin spáchán, sevře vina srdce provinilce a získá nad ním moc. Teprve tehdy je hřích prožit a přiznán, a nepřijde-li po něm pokání, stud jeho účinek ještě tisíckrát znásobí. Pamatujme také na to, že lidé často přeceňují svou schopnost páchat zlo. S jistým odstupem, dokud si

nevšímají průvodních okolností a důsledek je teprve sotva viditelný, jsou o tom schopni uvažovat. A třebaže podnikají kroky vedoucí ke zločinu, jako když se řeší matematická úloha, výčitky svědomí je na poslední chvíli přemohou. Netušili, jaký čin se rozhodli spáchat. Ve skutečnosti člověk nemá pevné a plné odhodlání v povaze, ať jde o zlo nebo dobro, s výjimkou momentu uskutečnění. Proto doufejme, že žádné strašlivé následky hříchu nenastanou, dokud se myšlenka nezhmotní v čin.

Přesto jsou s představami, které jsme zde vykreslili, spjaty smutné a strašné pravdy. Člověk nesmí zapřít ani tu nejprovinilejší spřízněnost, neboť přestože jsou jeho ruce čisté, jeho srdce se jistě znečistilo přelétavým fantomem neřesti. Musí si být vědom toho, že dojem života bez poskvrnky mu nečiní nárok na průchod nebeskou bránou. Kajícnost musí pokleknout a milost přijít z trůnu nad ním, sic se tato zlatá brána nikdy neotevře!

Díkuvzdání Johna Inglefielda

Při večeru Díkuvzdání seděl kovář John Inglefield v křesle po boku těch, kdo svátek slavili u jeho tabule. Oheň ho jako hlavu rodiny zaléval nejjasnějším světlem a ozařoval jeho silné a statné tělo, až jeho drsná tvář zčervenala, jako železná socha žhnoucí v jeho vlastní dílně s rysy hrubě opracovanými na jeho vlastní kovadlině. Po pravé ruce Johna Inglefielda byla prázdná židle. Další místa u výhně zaujímali členové rodiny, kteří tiše seděli, zatímco jejich stíny vesele tančily na zdi za nimi. Seděl tu syn Johna Inglefielda, jenž vystudoval univerzitu a nyní studoval teologii ve městě Andover. Byla tu i šestnáctiletá dcera, na kterou nešlo pohlédnout, aniž by si člověk představil téměř rozkvetlé růžové poupě. Poslední osobou u stolu byl Robert Moore, dříve kovářův učedník, nyní tovaryš, který se zdál být více synem Johna Inglefielda než drobný bledý student.

V tomto domě slavili novoanglický svátek jen tito čtyři. Prázdná židle po pravici Johna Inglefielda byla památkou na manželku, kterou mu od posledního Díkuvzdání vzala smrt. S citem, který by v jeho drsné nátuře hledal málokdo, postavil truchlící muž její židli vedle té své a v průběhu večera k ní často zabloudil pohledem, jako kdyby existovala šance, že chladný hrob navrátí svou nájemkyni zpět ke krbu, kdyby jen pro tento večer. A tak se žalu, jenž mu byl drahý, nevzdával. Tížil ho však ještě jiný žal a ten by si ze srdce hned vyrval rád, anebo, protože to nelze, jej alespoň pohřbil tak hluboko, aby si ho nikdo nevšiml a aby on sám na něj

zapomněl. Za poslední rok totiž odešel ještě jeden člen rodiny, nikoliv však na věčnost. Přesto pro ni židli nepřichystali.

Zatímco John Inglefield seděl s rodinou u krbu a stíny plamenů tančily na stěně za nimi, otevřely se vchodové dveře a do chodby vstoupily lehounké kroky. Znamá ruka nadzdvihla petlici a do místnosti vstoupila dívka v plášti s kapucí, svlékla si ho a položila na stůl pod zrcadlem. Chvíli se dívala na osazenstvo u ohně, pak přistoupila k nim a posadila se napravo od Johna Inglefielda, jako kdyby tam prázdnou židli připravili právě pro ni.

„Tak jsem konečně tady, otče,“ řekla. „Povečeřeli jste beze mě, ale přišla jsem s vámi alespoň strávit večer.“

Ano, byla to Prudence Inglefieldová.¹⁰² Na sobě měla tentýž úpravný dívčí oděv, který si obvykle oblékala, když dokončila všechnu práci v domácnosti, a vlasy měla jednoduše sčesané z čela tak prostě, jak jí to nejvíc slušelo. Jestli byla bledá, tak teď jí tváře u ohně zdravě rozkvetly. Jestli strávila uplynulé měsíce v hanbě a provinilosti, tak to její něžnou tvář nijak nepoznamenalo. Vypadala, jako by si jen na půl hodiny odběhla od otcova krbu, a teď se vrátila k těm stejným plamenům, které tam žhnuly před chvílí. A John Inglefield v ní viděl podobu své pochované manželky, jakou si ji pamatoval o jejich prvním společném Díkůvzdání. A přestože byl povahy nezlošné a přísné, neměl pro svou hříšnou dceru zlého slova, nemohl jí ale k sobě přivínout.

„Vítej doma, Prudence,“ řekl stranou k ní a hlas mu zadržával. „Tvá matka by měla velkou radost, že tě vidí, ale před čtyřmi měsíci nás opustila.“

„Já vím, otče, já vím,“ odvětila Prudence rychle. „A přesto jsem byla zprvu tak oslněná září ohně, že jsem měla pocit, jako by seděla přímo tady!“

Teď už se i ostatní členové rodiny začali vzpamatovávat z překvapení a poznali, že před nimi nestojí žádný přízrak ze záhrobí, ani výplod jejich barvitě představivosti, nýbrž Prudence sama. Jako další ji přivítal bratr. S výrazem bratrské lásky k ní vykročil a natáhl ruku k pozdravu, krom bratra byl ale také duchovním, a přestože byl laskavý, měl před sebou hříšnici.

„Sestro Prudence,“ řekl vroucně, „těší mne, že milosrdná Prozřetelnost dovedla tvé kroky domů právě včas, abych ti mohl dát naposledy sbohem. Za pár týdnů, sestro, odpluji jako misionář na daleké ostrovy v Pacifiku. Žádnou z těchto

---

¹⁰² Prudence = v angličtině opatrnost, prozíravost, soudnost, disciplinovanost

milovaných tváří již jaktěživ nespatriím. Snad se s nimi – s vámi všemi – znovu shledám v záhrobí!“

Dívce přelétl přes tvář stín.

„Hrob je temné místo, bratře,“ odpověděla a poněkud rychle odtáhla ruku z jeho sevření. „Podívej se na mě naposledy ve světle tohoto ohně.“

Mezitím se dvojče – poupě, které kdysi rostlo s touto odvrženou na jednom stonku – upřeně dívalo na svou sestru a toužilo se jí vrhnout kolem krku tak, aby se úponky jejich srdcí mohly znovu proplést. Zprvu byla zdrženlivá ve spleti smutku a studu a měla také obavy, že se Prudence změnila natolik, že nebude opětovat její náklonnost nebo že pochopí její čistotu jako výčitku. Jak ale poslouchala ten známý hlas a sledovala tvář, která jí byla víc a víc povědomá, na všechno zapoměla – kromě toho, že je Prudence zpět. Vrhla se k ní a chtěla ji sevřít v objetí. V tu chvíli ale Prudence vyskočila ze židle s rukama nataženýma před sebe ve varovném gestu.

„Ne, Mary, – ne, sestro,“ vykřikla, „nedotýkej se mě. Naše srdce se nesmí dotknout!“

Mary zůstala nehybně stát a rozechvěla se; přestože si byly ve světle otcova krbu tak blízko, pocítila, že mezi ní a Prudence je cosi temného, temnějšího než smrt. Prudence se rozhlédla po místnosti a její oči hledaly toho, kdo ji jako jediný ještě nepřivítal. Opustil své místo u krbu a teď stál u dveří s tváří odvrácenou, takže jeho rysy šly rozeznat pouze z mihotavého stínu na stěně. Prudence na něj ale zavolala veselým a vlídným tónem:

„Roberte,“ řekla, „nepotřeseš si rukou s dávnou přítelkyní?“

Robert Moore na chvíli zaváhal, ale láska v něm zvítězila nad pýchou a roztrpčením; vrhl se k Prudence, chytl ji za ruku a přitiskl si ji na hrud’.

„No tak, Roberte!“ řekla a se smutným úsměvem stáhla ruku zpět, „nesmíš mě vítat příliš vřele.“

A nyní, když se s každým členem rodiny přivítala, se Prudence posadila zpět po pravici Johna Inglefielda. Byla to dívka od přírody útlocitná a veselá, ale s okouzující schopností ve svém veselí dojmout. Také se o ní už od dětství říkalo, že dovede jako kouzlem přenést svoje pocity na druhé. Ten večer vypadala tak, jako v dobách své nevinosti. Její přátelé v údivu a překvapení z jejího návratu téměř zapomněli, že od nich kdy odešla nebo že se kdy vzdala všech svých nároků na jejich lásku. Ráno by se na ni možná dívali jinak, ale ve světle krbu o Díkůvzdání

vnímali jen její přítomnost a byli vděční, že je jejich Prudence zpět. Srdce Johna Inglefielda pookrálo a jeho hrubá tvář se rozjasnila; jednou či dvakrát se dokonce zasmál tak, že se celá místnost rozezvučela jeho smíchem, jehož zvuk ho samotného trochu zaskočil. Vážný mladý kněz se rozskotačil jako malý chlapec. I Mary, růžové poupě, zapomněla, že květ jejího dvojčete od ní kdy byl odtržen a pošlapán. A Robert Moore, ten upřeně hleděl na Prudence s nesmělou upřímností znovuzrozené lásky, zatímco ona ho napůl odrazovala a napůl se na něj se sladkou dívčí koketností usmívala.

Byla to zkrátka chvíle, kdy smutek zmizí do svých stinných hlubin a radost s pomíjivým leskem vyrazí vpřed. Když hodiny odbily osm, nalila Prudence otci jeho obvyklý šálek bylinkového čaje, který se louhoval už od setmění.

„Bůh ti žehnej, dítě!“ řekl John Inglefield a vzal si od ní šálek; „zase jsi starému otci přinesla radost. Ale tvou matku těžce postrádáme, velmi těžce. Měla by tu teď být s námi.“

„Teď, otče, nebo nikdy,“ odvětila Prudence.

Pak nastal čas na rodinnou modlitbu. Zatímco se k ní chystali, si ale všimli, že si Prudence oblékla plášť s kapucí a zvedá petlici na dveřích.

„Prudence, Prudence! Kam to jdeš?“ volali za ní jednohlasně.

Když Prudence vyšla ze dveří, otočila se na ně a mávla rukou na rozloučenou. Její tvář se ale natolik změnila, že ji stěží poznali. Hřích a zhoubné touhy planuly skrz její půvab, až způsobily strašlivé znetvoření; v očích se jí zaleskl triumfální úšklebek nad jejich překvapením a žalem.

„Dcero,“ vykřikl John Inglefield na pomezí zlosti a smutku, „zůstaň a buď otcovým požehnáním, anebo odejdi s jeho prokletím!“

Prudence se na okamžik zastavila a pohlédla zpět do ohněm ozářené místnosti, přičemž měla ve tváři výraz, jako kdyby zápasila s démonem, který se dokázal zmocnit svých obětí i na posvátné půdě u rodinného krbu. Démon zvítězil a Prudence zmizela do temnoty. Když celá rodina doběhla ke dveřím, nic už neviděli, zaslechli jen rachocení kol po zmrzlé zemi.

Téže noci se mezi kurtizánami v divadle v sousedním městě objevila jedna, jejíž zhýralé veselí se zdálo neslučitelné s jakýmkoli cítěním pro čisté city a radosti či strasti, které by mělo obsáhnout. Ovšem i toto byla Prudence Inglefieldová. Její sváteční návštěva u rodinného krbu byla uskutečněním jednoho z těch bdělých snů, ve kterých se provinilá duše zatoulá zpět do nevinnosti. Hřích si ale, bohužel, své

otroky střeží; v tu nejposvátnější chvíli slyší jeho hlas a jsou nuceni jít, když přikáže. Stejná temná síla, která odvedla Prudence Inglefieldovou z otcova domu – stejná ve své podstatě, jen zesílená do hrůzné nevyhnutelnosti – by popadla provinilou duši u nebeské brány a učinila její hřích, tak jako její trest, věčným.

Sylph Etherege

Jednoho jasného letního večera se v zahradě jednoho honosného sídla schovávaly ve křoví dvě postavy a pozorovaly dívku sedící na okenním parapetu. Jeden z pozorovatelů, mladý muž, působil urozeným a elegantním dojmem a z nepříliš atraktivní tváře mu čísel intelekt. Dlouhým prstem ukázal na dívku a jeho rysy dostaly zlověstný i lehce radostný nádech; zdálo se, že ji považuje za stvoření naprosto pod svým vlivem.

„Kouzlo zapůsobilo!“ zašeptal hlubokým, ale důrazným hlasem.

„Víte, Edwarde Hamiltone, – jelikož takto chcete být zván, – víte,“ řekla dáma vedle něj, „že jsem téměř odhodlána to kouzlo ihned zlomit? Co když bude naše lekce příliš krutá! Pravda, pokud by to moji svěřenku probralo z těch jejích fantastických nesmyslů, do života by jí to jen prospělo. Je to ale přeci jen taková křehká bytost! A krom toho, nepřipravujete se postavou soka o své vlastní šance?“

„Ten ale na můj příkaz zmizí, jako pára nad hrncem, nemám pravdu?“ odvětil Edward Hamilton. „Nechme kouzlo působit!“

Dívčina štíhlá a éterická postava prodchnutá září červánků, ověněná bohatou drapérií hedvábných závěsů, usazená v hlubokém okenním rámu; byl to dokonalý obraz, nebo spíše původní krása v představě malíře, jehož dokončený obraz je jen její nedokonalou kopií. Oba pozorovatelé s nesmírným zájmem sledovali, jak v rukou drží pouzdro z rudé kůže, ve kterém na bílém saténu leží malá podobizna, a upřeně na ni hledí. Zdálo se, že toto byl jediný důvod pro posměšný úšklebek a zlovůli, se kterými se na ni Hamilton díval.

„Kouzlo zapůsobilo!“ znovu zamumlal. „Pohrdání se naší milé Silvii velmi neoplatí!“

V tu chvíli dívka zvedla zrak a místo živé předlohy malé podobizny před sebou uviděla neblahý obrys Edwarda Hamiltona, který právě vystoupil ze svého úkrytu ve křoví.

Sylvia Etherege byla sirotek a donedávna žila v opatrovnictví svého staromládeneckého strýce v jeho odlehlém sídle. Ještě v kolébce ji přislíbili jako

manželku bratranci, který se k zasnubám stavěl stejně pasivně, jako ona. Jejich budoucí svazek byl sjednán za účelem spojení dvou velkých dědictví a, jak plynulo ze závětí rodičů obou stran, sňatek byl považován za velice výhodný, ne-li nezbytný. Edgar Vaughan, přislíbený ženich, vyrůstal od malička v Evropě a krásnou dívku, jejíž srdce mu mělo připadnout, nikdy neviděl. Několik let již mezi nimi ale probíhala korespondence, díky níž navázali důvěrný vztah, přestože se o charakteru toho druhého nemohli dozvědět vše.

Sylvia byla nasmělá, citlivá a zasněná a díky samotářským zvykům jejího opatrovníka byla odloučena i od toho mála, které ze světa připadalo dívkám jejího věku. Nezbylo jí, než si najít společnost a přátele v doupěti fantazie a bavit se s nimi; někdy v jazyce zemřelých básníků, častěji verši vlastní mysli. Společníkem, jehož si v mysli vyvolávala nejčastěji, byl onen bratranec; s ním se pojily její nejranější myšlenky. Vytvořila si představu Edgara Vaughana vyvedenou v barvách sytějších, než mají obyčejné obrazy mysli, zároveň ji dovedla k takové dokonalosti, že většího soka by její bratranec těžko pohledal. Tomuto preludu byla ve svém srdci oddána. Jeho nehmatatelná přítomnost seděla po jejím boku nebo ji doprovázela po jejích oblíbených cestičkách a samota jejího mládí tak byla příjemná; její srdce naplňovala láska, a přesto bylo stále čisté a nedotčené opravdovým milencem, jehož dotyk by na něm zanechal svůj otisk. Zdálo se, že si je Edgar Vaughan vědom její povahy, neboť ji ve svých dopisech oslovoval jménem, které vystihovalo její citlivost, křehkou podivnost jejích způsobů i to, jak nadpozemsky krásná byla jak navenek, tak uvnitř. Místo Sylvie jí říkal Sylph – jako bratranec a ctitel měl tuto výsadu – jeho drahá Sylph Etherege.

Když bylo Sylvii sedmnáct, její opatrovník zemřel, a tak přešla do péče paní Grosvenorové, zámožné dámy z vyšší společnosti. Byla Sylviinou nejbližší, i když vzdálenou, příbuznou. I v rodině paní Grosvenorové si ale zachovávala něco ze své celoživotní odloučenosti a vyhýbala se přílišnému kontaktu s okolím. A stále také zachovávala věrnost svému bratranci, nebo spíše onomu stínu s jeho jménem.

Blížil se čas, kdy se měl Edgar Vaughan, po studiích završených cestováním, vrátit zpět do své domoviny. Edward Hamilton, mladý gentleman, jenž byl Vaughanovým společníkem jak při studiu, tak při jeho toulkách, již překročil Atlantik a vezl s sebou dopisy pro paní Grosvenorovou a Sylvii Etherege. Tyto listiny mu zajistily vřelé uvítání, více náklonnosti mu ale Sylvia nevyjadřovala, přestože se jednalo o bratrancova nejbližšího přítele. Sama neznala příčinu jeho

odpudivosti, a tak to můžeme zvat instinktem. Pravda, Hamilton byl ztělesněným opakem atraktivity, zvláště na první pohled. I ten nejpřísnější soudce by však uznal, že jeho fyzické nedostatky byly vyváženy jeho kultivovaným vystupováním a intelektem, který se tak často zaleskl v jeho snědých rysech. Paní Grosvenorová, jejímž miláčkem se ihned stal, se snažila překonat Sylviin odpor. V tomto ohledu ale na svěřenku nezabralo ani domlouvání, ani přemlouvání. Od příjezdu Edwarda Hamiltona byla chladná, plachá, nepřístupná a z jejího chování se vytratil veškerý elán, jako by slunce nad ní zastínil mrak.

Pro bystrého pozorovatele, jako byl Hamilton, bylo snadné z jednoduchosti jejího chování vyčíst její pocity. Kdykoliv je zaznamenal, přelétl mu po nažloutlé tváři úsměv. Nikdo z těch, kdo ho někdy viděli, ho už nezapomněl; kdykoliv si vybavili rysy Edwarda Hamiltona, byly vždy prodchnuty výrazem posměchu a zlovůle.

Pár týdnů po svém příjezdu předal Hamilton Sylvii malou podobiznu jejího bratrance, kterou by jí býval dal už dříve, ale spolu s částí jeho zavazadel byla cestou zadržena. Právě sledováním této podobizny byla Sylvia tak pohlcena na začátku našeho příběhu. Takový byl teď čím dál častěji zvyk nesmělé a hloubavé dívky. Dokonalost vyobrazené tváře snad ani nemohla reprezentovat lidské stvoření vzešlé z padlé a světem smýkané rasy, které prožilo obyčejné radosti i strasti a věk i starosti mu způsobí vrásky. Až příliš zářil na někoho, kdo vznikl z prachu a zas se v něj obrátí. Sylvia se obávala, že někdo tak distingovaný a vybraný nebude milovat obyčejnou dívku, jako je ona. A přesto i ve chvíli, kdy její duch nejvíce klesal pod tíhou obav, nebyla ta podobizna než mužským protějškem éterické krásy Sylph Etherege. Podobnost mezi její tváří a jeho byla přesně taková, jaká prý existuje mezi milenci, které pro sebe stvořilo samo nebe, a jakou šlo v tomto případě přisuzovat pokrevní spřízněnosti těch dvou. Sylvia skutečně vnímala cosi povědomého v jeho výrazu, jeho oči se na ni přátelsky usmívaly a jako by i věděly, co si myslí. Tento dojem si mohla vysvětlit jen tím, že jí při jednom z jejích denních snění představivost vyjevila pravou podobu vzdáleného a neznámého ctitele.

Teď ale mohla Sylvia dát těm denním snům jasnější a reálnější podobu. S podobiznou přitisknutou k srdci si mohla z toho blouznivého zdroje čistých a blažených představ vyvolat živoucí stín, který ji pak provázel měsícem osvětlenou zahradou. I v poledne, když slunce vrhalo plátky zlata do chomáčů stínu, seděl v altánu vedle ní. To mělo na její mysl stejný účinek, jako kdyby si se

skutečným Edgarem Vaughnem vyměnili svatební sliby; nedala se sice iluzí ošálit docela, ale vzpomínky na tyto chvíle byly v její mysli stejně jasné, jako kdyby se jednalo o opravdová setkání. Ty nebeské oči hleděly přímo do její duše, která se z nich napájela jako z kašny, a kdykoliv mezi ně zavanula realita, zneklidněla. Slyšela melodii hlasu promlouvajícího city, který se společně s jejím sléval v hudbu. Šťastná nešťastnice! Vytvořit si milovanou bytost, obdařit ji všemi vlastnostmi, které její srdce nejvíce uchvacují, a pak odplouvat do říše fantazie a měsíčního svitu, kde jemu podobní přebývají! Sylvii její milenec vzdaloval od Země, která se zdála cizí, mdlá a šerá, a lákal ji do krajiny, ve které mohla její duše bloumat v nerušeném nadšení, s pocitem, že našla svůj domov. Mnozí v mládí navštívili tuto snovou zemi, a tak dlouho se toulali jejími čarovnými háji, že když je odtud vykážali, cítili se pak všude jako vyhnanci.

Snědý Edward Hamilton často jako padouch v pohádce proploval fantaziemi, v nichž se nebohá Sylvia pohybovala. Někdy, v nejbláženější moment jejího transu, kdy rysy podobizny nabývaly ve vzduchu nejjasnějších tvarů, náhle ztmavly a proměnily se v jeho tvář. A vždy, když k tomu došlo, byl na tváři vetřelce patrný onen zvláštní úsměv, kterým Hamilton častoval Sylvii.

Než se léto nachýlilo ke konci, zjistila Sylvia Etherege, že Vaughan přicestoval z Francie a že se s ním setká – poprvé v životě, se svou dávnou láskou – již večer. Můžeme se jen domnívat, jak často a vroucně upírala svůj pohled na podobiznu, ve snaze připravit se na nadcházející setkání pro případ, že by bušení jejího bázlivého srdce přehlušilo slova na uvítanou. Zatímco se venku čím dál víc smrákalo, seděla s paní Grosvenorovou v pokoji osvětleném jen měkkým svitem alabastrové lampy, hořící v povzdálí na stole v salóнку. Nikdy předtím nevypadala Sylph Etherege tolik jako sylf. Tak dlouho byla v kontaktu s imaginárním stvořením, až začala její vlastní krása působit jako výtvar křehké a snové fantazie. Každý záchvěv její duše byl viditelný i na jejím těle, když naslouchala rachocení kol a krokům na chodníku a měla dojem, že zvuk milencových kroků přináší vánek, jako by kráčel vzduchem. I paní Grosvenorová sledovala rozechvělý tok Sylviiných pocitů s pohnutím; neklidně sledovala nervózní dívku a chystala se promluvit, když se ozval zvuk domovních dveří a slova se jí zadržela na rtech.

Někdo stoupal jistým a povědomým krokem po schodech a pak vstoupil do salóнку. Z pokoje, kde Sylvia s paní Grosvenorovou seděly, nedokázaly návštěvníka rozpoznat.

„Sylph!“ ozvalo se. „Nejdražší Sylph! Kde jsi, sladká Sylph Etherege? Tady je tvůj Edgar Vaughan!“

Ale namísto odpovědi nebo vítání milence, – jenž ji oslovil líbezným a fantaskním jménem, které tolik ladilo s její povahou a které znal pouze on – sevřela Sylvia ruku paní Grosvenorové a tlukot jejího srdce lomcoval celým jejím tělem.

„Kdo je to?“ zalapala po dechu. „Kdo mě zve Sylph?“

Než mohla paní Grosvenorová odpovědět, návštěvník s lampou v ruce vstoupil do pokoje. Když se přiblížil k pohovce, zjevila se Sylvii tvář Edwarda Hamiltona roztažená tím zlověstným úsměvem, který byl pro něj tak charakteristický.

„Není ta podobizna obdivuhodně přesná?“ zeptal se.

Sylvia se roztrásla, ale nedokázala odvrátit svou bílou tvář od jeho upřeného pohledu. Podobizna, kterou držela v ruce, spadla na podlahu, kde na ni Hamilton nebo Vaughan šlápl a rozdrtil slonovinový podvrh na kousíčky.

„Tak, má sladká Sylph,“ zvolal. „Byl jsem to já, kdo vytvořil tvého přízračného ctitele, a teď jsem ho zničil! Drze jsem rozbil tvůj sen. Probud' se, Sylph Etherege, probud' se do skutečnosti! Já jsem ten jediný Edgar Vaughan!“

„Zašli jsme příliš daleko, Edgare Vaughane,“ řekla paní Grosvenorová a chytila Sylvii do náručí. Mstivý rozmar, který vzešel z Vaughanovy raněné ješitnosti, podpořila ve víře, že tím Sylvii vyléčí z jejích romantických představ a smíří ji tak s opravdovým životem. „Podívejte se na to nebohé dítě!“ pokračovala. „Říkám vám, že se třesu před následky!“

„Vskutku, madam!“ odvětil Vaughan posměšně a posvítil si na Sylviiny zavřené oči a mramorové rysy. „Inu, mé svědomí je čisté. Pouze jsem nahlédl to srdce tohoto křehkého stvoření a z čistých představ, které jsem tam našel jsem, stvořil domnělého muže, – a tenhle přelud ji vylákal do říše stínů a tam zmizel! Starý známý příběh. Nejednu líbeznou dívku potkal stejný osud jako nebohou Sylph Etherege!“

„A nyní, Edgare Vaughane,“ řekla paní Grosvenorová, když Sylviino srdce zase začalo slabě bít, „nyní se pokuste doopravdy získat její lásku a zvítězit nad fantomem, kterého jste sám stvořil. Pokud uspějete, bude jí po zbytek života o to lépe, díky lekci, kterou jsme jí dali.“

Zda výsledek této lekce odpovídal očekávání paní Grosvenorové si můžeme domyslet ze závěrečné scény příběhu. Vyšší společnost byla informována, že se

Edgar Vaughan vrátil z Francie a že si pod falešným jménem Edward Hamilton získal náklonnost té nádherné dívky, se kterou byl v dětství zasnouben. Svatba měla proběhnout již brzy. Jednoho večera, předtím, než nadešel onen očekávaný blažený den, vstoupil Edgar Vaughan do salónku paní Grosvenorové, kde kromě ní našel i Sylph Etherege.

„Jen pokud Sylvia svolí,“ podotkla paní Grosvenorová, „obávám se, že je městské ovzduší pro její zdravotní stav nevhodné. Ano, vždy to bylo křehké stvoření, ale teď je z ní pouhá pavučinka. Jen se na ni podívejte! Viděl jste někdy něco tak křehkého?“

Vaughan už pozorně sledoval svou milou, která seděla v potemnělém a měsícem ozářeném okenním výklenku, se zasněnými očima upřenými do těch jeho. Za oknem se mihotala větev stromu, která ji chvílemi zahalovala do temného stínu, v němž se zdánlivě ztrácela.

„Ano,“ odpověděl paní Grosvenorové. „sotva ji mohu považovat za ‚pozemskou‘. Není divu, že jí říkám Sylph! Řekl bych, že se vytratí do měsíčního svitu, co na ní dopadá oknem. Nebo vytěká do vzduchu a odnese ji vánek, jako kroužek dýmu!“

Sylviiny oči se ještě víc rozzářily. V gestu nadpozemského triumfu Edgaru Vaughanovi zamávala.

„Sbohem!“ řekla. „Neztratím se ve svitu měsíce ani mě neodnese vánek. Ale stejně mě tu nemůžete držet!“

Cosí v Sylviině výrazu a tónu paní Grosvenorovou vyděsilo. Ale jakmile se ve strašlivé předtuše vrhla k dívce, Vaughan ji zarazil.

„Zůstaňte!“ zvolal se zvláštním úsměvem, v němž se mísil výsměch s bolestí. „Co kdyby se naše sladká Sylph vydala do nebe hledat předlohu té podobizny?“

Sužovaná mysl

Jak pozoruhodná je ta chvíle, kdy se s trhnutím probudíte z půlnočního spánku a stěží se vám daří se upokojit! Tak náhlým otevřením očí jste patrně překvapili postavy z vašeho snu, které se shromáždily kolem postele, a jen tak tak jste je stihli zachytit pohledem, než zmizely v zapomnění. Anebo to řekněme tak, že na kratičký moment procitnete v říši iluzí, kam vás zanesl spánek, a spatříte její přízračné obyvatele a nádhernou scénérii, a celou tu podivnost vnímáte tak, jak to lze pouze,

pokud se sen naruší. Vítr z dálky nese slabý zvuk kostelního zvonu. Napůl vážně se ptáte sami sebe, jestli se do vašeho rozespáleného ucha vkradl z nějaké šedé věže, která se nachází kdesi ve vašem snu. Stále jste napnutí, ale další odbíjení už vrhá svůj těžký kovový zvuk na podřimující město jasně a plně a vzduch se rozšvelel, takže jste si jisti, že přichází z kostelní věže za rohem. Počítáte údery — jeden — dva — a pak s dunivým ozvukem ustanou, jako by se ve zvonu už střádalo na úder třetí.

Kdybyste si z celé noci mohli vybrat jednu hodinu na bdění, byla by to tahle. Ulehli jste v jedenáct a už jste si odpočinuli dost na to, aby tlak včerejší únavy povolil; než se slunce vrátí z „daleké Číny“ a osvětlí vaše okno, je před vámi prostor jako za letní noci, jedna hodina na myšlenky v napůl spící mysli, dvě na příjemné sny a dvě na ten nejpodivnější požitek, zapomnění pohlcující jak radosti, tak strasti. Chvilé pro vstávání patří časově zcela jinam a zdá se tak daleko, že skok z teplé postele do mrazivého vzduchu ještě nemusíte s hrůzou očekávat. Včerejšek už zmizel ve stínech minulosti, zítřek se ještě nevynořil z budoucnosti. Objevili jste meziprostor, kam záležitosti života nepronikají a kde prchavý moment přetrvává a stává se skutečnou přítomností; místo, kde se praotec Čas posadí u cesty, když si myslí, že se nikdo nedívá, a popadá dech. Kéž by tak usnul a nechal smrtelníky žít a nestárnout!

Až doposud jste leželi zcela nehybně, neboť sebemenší pohyb by rozptýlil dřímotu. Teď, když už jste nenávratně vzhůru, vykouknete zpola zataženým závěsem a všimnete si, že jsou skla ozdobená ornamenty z jinovatky a že každá okenní tabulka představuje jakýsi zmrzlý sen. Při čekání na snídani bude dost času na sledování toho, co se v nich skrývá. V čiré části skla, kam vrcholky stříbřitých hor mrazivé scenérie nesahají, je nejzřetelnější kostelní věž, jejíž bílá špička poukazuje na zimní třpyt nebeské klenby. Téměř rozeznáte čísla na hodinách, které právě odbily. Ta mrazivá obloha, zasněžené střechy, dlouhý průhled zmrzlou ulicí, celou bílou, a vzdálená voda zmrzlá na kámen vás rozechvějí i pod čtyřmi příkrývkami a vlněnou dekou. Ale podívejte na tu nádhernou hvězdu! Její paprsky vynikají nad všechny ostatní a její záře má hlubší tóny než měsíční svit, i když je méně ohraničená, a teď vrhá na postel stín okenního křídla.

Zase si lehnete, zachumláte hlavu do povlaků, protože se celí třesete, ale ne zimou, nýbrž samotným pomyšlením na ledové ovzduší. Je taková zima, že ani myšlenky se neodvážejí ven. Přemýšlíte o přepychu, jakým by bylo trávit celou svou

existenci v posteli, jako ústřice v lastuře, spokojená v líné blaženosti nicnedělání a mlhavě si vědomá pouze lahodného tepla, jaké teď cítíte. Běda! Ta představa přivodila jinou a ohavnou. Myslíte na to, jak mrtví ve studených rubáších leží v těsných rakvích v bezútěšném zimním hrobě, a nemůžete tu představu přesvědčit, že se tam ani nekrčí, ani netřesou, když sníh zasypává jejich malé kopečky či mrazivé poryvy větru kvílí za dveřmi hrobky. Ta chmurná myšlenka nabírá na síle a ovíjí vaši bezesnou hodinku svým smutkem.

V hloubi každého srdce je hrobka a žalář, ačkoliv světla, hudba a bujaré veselí vnějšího života nám možná kážou na ně zapomínat, stejně jako na umrlce a vězně, které ukrývají. Ovšem někdy, a nejčastěji o půlnoci, se tyto temné schránky otevrou dokořán. V hodině, jako je tato, kdy mysl pasivně vnímá, ale nemá žádnou sílu; kdy je představivost zrcadlem zviditelňujícím všechny představy, aniž by z nich mohla vybírat či je ovládat, modlete se, ať vaše smutky dřímají a nevyruší je bratrstvo výčitek. Ale už je pozdě! Kolem vaší postele se sune pohřební průvod s Vášní a Citem ve fyzické podobě a věci myslí se stávají nejasnými přízraky pro oko. Táhle je váš nejranější Smutek, bledá mladá pozůstalá podobající se první lásce, smutně krásná, s posvátnou laskavostí v zádumčivých rysech, v ladně splývajícím smutečním šatě. Další v řadě je stín zničené krásy, zlaté vlasy celé zaprášené, zářivé šaty vybledlé a poničené, jde se svěšenou hlavou a uhýbá pohledem, jako by se bál výčitek – byla to vaše nejhýčkanější Naděje, ovšem falešná, takže teď ji můžete zvat Zklamáním. Následuje nevlídná postava s vrásčitým čelem a výrazem železné autority; nemá jméno, leda že by jím byla Osudovost, značící zlé vlivy na vaše štěstí; démon, kterému jste se nějakým omylem podrobili hned na počátku života, a jakmile jste ho jednou poslechli, stali se navždy jeho otroky. A hle! Co ty d'ábelské rysy vystupující z temnoty, ret zkroucený opovržením, výsměch v živém oku a napřažený prst, jenž se dotýká bolestivého místa ve vašem srdci? Vzpomenete si na nějakou strašlivou nemravnost, nad kterou byste se i v té nejodlehlejší jeskyni světa začervenali? Tak pozdravte svou Hanbu.

Mažte, bando mizerná! Dobře tomu nespavci, kterého v mizérii neobklopuje ještě ukrutnější parta, démoni provinilého srdce, jež celé své peklo drží v sobě. Co kdyby na sebe Výčitky vzaly podobu raněného přítele? Co kdyby se d'ábel zjevil v dámských šatech a skrýváje hřích a zkázu pod závojem bledé krásy ulehl po vašem boku? A co kdyby stál v nohách vaší postele jako mrtvola s krvavou

skvrnou na rubáši? I bez pocitů takové viny je noční můra pro duši dostačující; ono přehluboké klesání na duchu v temném pokoji, mrazivá beznaděj v srdci a neurčitá hrůza v mysli.

V zoufalství se s trhnutím vymrštíte, proberete se z jakéhosi bdělého spánku a rozrušeně se rozhlížíte kolem postele, jako by všechny ty zrůdy mohly být kdekoliv jinde než ve vaší sužované mysli. V tentýž moment vyšlehne z podřimujících uhlíků v krbu plamen, který slabě ozáří předpokoj a dveřmi problikne i do ložnice, ale nedokáže úplně rozptýlit její přízračnost. Pátráte očima po čemkoliv, co by vám připomnělo svět živých. S dychtivou pečlivostí si prohlížíte stůl poblíž krbu, knihu se slonovinovým nožem založeným mezi listy, otevřený dopis, klobouk a spadlou rukavici. Plamen brzy pohasíná a s ním i celá scéna, i když její obraz vám v mysli zůstává ještě chvíli potom, co realitu spolkla tma. Pokoj působí stejně přízračně jako předtím, ale beznaděj už vám na prsou neleží. Jak vám hlava padá zpátky na polštář, pomyslíte si – jakoby šeptem – jak příjemné by bylo v této noční samotě slyšet ještě jeden, jemnější dech než jen svůj, lehký tlak něžnější hrudi a tichý tlukot čistšího srdce, které by do toho vašeho ustaraného vlévalo klid, jako by vás laskavá spící vtahovala do svého snu.

Cítíte její vliv, přestože existuje pouze v té prchavé představě. Uleháte na rozkvetlé místo kdesi na hranici spánku a bdění a myšlenky se vám před očima vynořují v obrazech, nesouvisejících, ale přesto propojených všudypřítomnou radostí a krásou. Kroužení nádherných perutí třpytících se ve slunci střídá dětské veselí u dveří školy, v chvějícím se stínu starých stromů na rohu venkovské cesty. Pak stojíte v prosluněném dešti letní přeháňky, touláte se v podzimním lese, kde stromy zalévá slunce, a pak zas hledíte vzhůru na nejjasnější duhu klenoucí se nad neporušenou sněhovou pokrývkou na americkém břehu Niagary. Vaše mysl příjemně přebíhá od roztančené záře před krbem mladíka a jeho novomanželky k hejnu švitořících ptáků poletujících na jaře kolem nového hnízda. Cítíte radostné poskakování lodě ve větru, pozorujete kmitající se nožky růžolících dívek, když vytáčejí svůj poslední a nejveselejší tanec ve velkolepém tanečním sále, a ocitáte se na balkóně naplněného divadla, právě když opona padá na prosvětlenou a vzdušnou scénu.

Náhle se musíte prodrat k vědomí, ale ukáže se se, že ještě napůl spíte, protože začnete pochybně srovnávat lidský život s hodinou, která právě uplynula. V obou případech se vynořujete ze záhady, v níž prožíváte zvraty, nad nimiž máte

jen omezenou kontrolu, a opět jste vtahováni do záhady. Slyšíte vyzvánění vzdálených hodin, jejichž údery jsou tím slabší, oč hlouběji se noříte do nezbadatelného spánku. Jsou umíráčkem dočasné smrti. Váš duch vás opustil a jako svobodný občan se toulá mezi obyvateli světa stínů, kde sleduje zvláštní úkazy, ale bez údivu či zděšení. Možná, že i poslední přechod bude takhle klidný, tak nerušený, jako by mezi důvěrně známými věcmi – vstup duše do jejího domova na Věčnosti!

5. Problémy překladu a jejich řešení

5.1. Lexikum

5.1.1. Reálie, názvy a jména

V původních textech se vyskytují cizí názvy geografických oblastí, jako například New England nebo Cathay¹⁰³, což je staré evropské označení pro Čínu, či pojmenování kulturně specifických reálií, jako například Thanksgiving. Zatímco pro zmíněný svátek a New England má čeština své zavedené výrazy Děkuvzdání a Nová Anglie, které jsem se rozhodla použít v rámci přirozenosti, neexistuje varieta názvů pro Čínu, které by v textu fungovaly podobně exoticky, ale zároveň byly pro čtenáře srozumitelné. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla pro nivelizaci a Cathay přeložila jako dalekou Čínu.

Celkově jsem se ale snažila zachovávat v překladu „romantickou“ exotizační tendenci.¹⁰⁴ U zdomácnělých vlastních jmen jsem přidala českou flexi, dále jsem pak přidala také diakritiku u názvů, které jsou v českém prostředí již známé, jako je Atlantik či Niagara a v neposlední řadě jsem také přidala koncovku -ová u ženských příjmení. Pokud jde o vlastní jména osob, jsou to jednak běžná anglická jména, jako Robert Moore, John (Inglefield) či Edward Spencer, která jsem se rozhodla nepočesťovat a nechat je v původním jazyce i pravopise. Dále se zde ale vyskytují i mluvící jména jako jsou Sylph Etherege a Prudence Inglefield.

Jak jsem již blíže vysvětlila v kapitolách 3.1.2. a 3.1.3., jsou tato jména na překlad do češtiny problematická, nicméně jejich význam je důležitý pro jejich roli v příběhu a je tedy zásadní, aby čtenář jejich významu porozuměl. Rozhodla jsem

---

¹⁰³ “Cathay,” *Encyclopedia Britannica*, 25 Nov. 2016, <https://www.britannica.com/place/Cathay-medieval-region-China> 31 Dec. 2023.

¹⁰⁴ Levý, 105.

se proto ponechat jména v původním znění a vysvětlit jejich významy v poznámkách pod čarou, přestože to může na čtenáře působit rušivým dojmem.

Jedním z největších problémů překladu bylo najít vhodný ekvivalent pro termín „show box“. Při hledání názvu tohoto přístroje jsem zjistila, že existuje více typů těchto „kukátkových skříněk“ a tím pádem i více názvů pro přístroj, který odpovídá popisu v povídce. Po vyloučení přístrojů, které byly vymyšleny až po napsání povídky „Fancy’s Show Box“ a názvů pro tyto přístroje, mi zbyly pouze tři označení pro přístroj, o který se v povídce mohlo jednat. Byly jimi „zograscope“¹⁰⁵, „peep show“ a „raree show“¹⁰⁶. Žádný z termínů ale nebyl pro využití v českém textu vhodný; „zograscope“ ani „raree show“ by česká veřejnost neznala a musela bych tedy použít další poznámku pod čarou, které jsem chtěla omezit na nezbytné minimum. „Peep show“ je v češtině sice známý pojem, ale má u nás erotickou konotaci, která s povídkou nemá žádnou souvislost a termín jsem proto využít nechtěla. Jediný český překlad „peep show“ v pravém slova smyslu je „kukátkový kinematograf“¹⁰⁷, což mi ale přišlo pro povídku příliš kostrbaté. Nakonec jsem se rozhodla pro modulaci a přeložila *show box* jako *obrazová skříňka* (O: s. 109, P:).¹⁰⁸ Důvodem je snadné vytvoření této představy v mysli čtenáře, na rozdíl od představy například výše zmíněného „kukátkového kinematografu“.

5.1.2. Archaismy

V originálech povídek se čtenář může setkat s mnoha archaismy. Při výběru jazyka překladu jsem se na pomyslné ose archaičnosti a modernosti snažila o nalezení takové míry, která by vyhovovala překladu tak srozumitelnému a čtivému, aby zaujal i dnešní generaci mladých čtenářů, ale zároveň zachytila i „zastaralý“ tón textů. Jednalo se například o výrazy jako *quoth*, *Cathay*, *methinks* či *to and fro*. Aby text nepůsobil příliš archaicky, rozhodla jsem se pro nivelizaci a přeložila jsem je jako *řekl*, *Čína*, *řekl bych* a *tam a zpět*. Následně jsem historický nádech textu kompenzovala tím, že jsem využívala výrazů, které se dnes v běžném jazyce už

---

¹⁰⁵ Erin C. Blake, “Zograscope, Virtual Reality, and the Mapping of Polite Society in Eighteenth-Century England,” http://mitp-content-server.mit.edu:18180/books/content/sectbyfn?collid=books_pres_0&id=5001&fn=978026257228_6_sch_0001.pdf 2 Feb 2023.

¹⁰⁶ “Raree show,” *Merriam-Webster.com Dictionary*, Merriam-Webster <https://www.merriam-webster.com/dictionary/raree-show> 28. prosinec 2023.

¹⁰⁷ “Peepshow,” *Lingea* <https://slovníky.lingea.cz/anglicko-cesky/peepshow> 28. prosinec 2023.

¹⁰⁸ Knittlová, 14.

příliš nevyskytují a daly by se pokládat spíše za knižní. Tato strategie je patrná například v dialogu postav paní Grosvenorové a Edgara Vaughana: „*Říkám vám, že se třesu před následky!*“ „*Vskutku, madam!*“ *odvětil Vaughan*. Výrazy jako *vskutku, inu, učedník* či *kurtizána* čtenářům jasně naznačují, že se příběh odehrává v jazykově vzdálené minulosti.

5.2. Morfologie

5.2.1. Citoslovce

Z hlediska morfologie se neobjevil žádný slovní druh, jehož převod byl zásadně problematický, nicméně převod anglických citoslovcí „oh“ a „ah“ bylo třeba více promyslet. Zmíněné citoslovce čeština nepoužívá, v knižním jazyce se u nás sice můžeme setkat s výrazem „ach“, který se použije jako povzdech, ale je třeba mít na zřeteli, že české „ach“ a anglické „oh“ či „ah“ nejsou ekvivalenty.

O této problematice hovoří Martin Hilský ve své knize *Modernisté*.¹⁰⁹ Podle něj se jedná o překladatelský oříšek s nejednoznačným řešením:

Přeložíme-li toto slovo [oh] do češtiny jako „Och!“ nebo „Ach!“, dopustíme se zjevného překladatelského prohřešku, řekneme-li třeba „No ne!“, je to již trochu lepší, ale stejně to není ono, neboť zvolání „No ne!“ je příliš jednoznačné, příliš dopovídá to, co v anglickém „oh!“ zůstává nedořečeno (...)¹¹⁰

Protože jsem se nechtěla dopustit zmíněného „překladatelského prohřešku“, rozhodla jsem se pro substituce či výpusťky. V povídce „The Haunted Mind“ jsem se v jednom případě rozhodla substituovat citoslovce jednočlennou větou neslovesnou:

O (str. 74): *Ah! that idea has brought a hideous one in its train.*

P (str. 35): *Běda! Ta představa přivodila jinou a ohavnou.*

Ve druhém případě jsem citoslovce vypustila, vzhledem k tomu, že mi z hlediska porozumění textu nepřipadalo zásadní. Zároveň v češtině neexistuje vhodný ekvivalent a nechtěla jsem použít „ach“, které je v převodech z angličtiny zbytečně nadužívané a nepůsobí přirozeně.

O (str. 73): *Oh, that he would fall asleep, and let mortals live on without growing older!*

P (str. 34): *Kéž by tak usnul a nechal smrtelníky žít a nestárnout!*

¹⁰⁹ Martin Hilský, *Modernisté* (Praha: Argo, 2017).

¹¹⁰ Hilský, 11.

Podobně jsem postupovala i v povídce „John Inglefield’s Thanksgiving“, kde jsem citoslovce také vypustila, avšak význam věty přací zůstal zachován.

O (str. 507): *Oh, may I see all of them – yours and all – beyond the grave!*

P (str. 26): *Snad se s nimi – s vámi všemi – znovu shledám v záhrobí!*

V dalším případě, v povídce „Fancy’s Show Box“, jsem citoslovce „O“ substituovala zájmenem „Jaký“, aby překlad zachoval původní větu zvolací.

O (str. 111): *O vile and slenderous picture!*

P (str. 21): *Jaký ohavný a hanlivý obraz!*

5.2.2. Kompozita

Společným znakem vybraných povídek je hojné užívání kompozit. Kompozitní podstatná jména byla většinou tvořena dvěma podstatnými jmény spojenými spojovníkem, jako například *death-blow* (rána smrtelná), *fancy-picture* (obrazy myslí), *farm-house* (stavení) nebo *elbow-chair* (křeslo). Dále se v textech vyskytovala také přídavná jména tvořená podstatným či přídavným jménem a participiem v pasivním tvaru; například *silver-haired old man* (bělovlasému muži), *gold-headed cane* (hůl se zlatou rukojetí), *snow-covered roofs* (zasněžené střechy), *ill-omened shape* (neblahý obrys) či *crimson-curtained room* (pokoje s rudými závěsy). V případě kompozitních podstatných jmen jsem překládala již zavedenými výrazy, které čeština nabízí. Kompozitní přídavná jména jsem pak překládala buď přívlastkem neshodným anebo jsem opět využila již zavedených přídavných jmen.

5.3. Syntax

Jak již bylo zmíněno výše, pro Hawthornovu tvorbu jsou mimo jiné typická dlouhá rozvitá souvětí, která ve čtenáři pomáhají stupňovat napětí. V rámci vytváření přirozeného překladu jsem se na některých místech rozhodla taková souvětí rozdělit na menší celky, což uvádím na příkladu níže.

O (str. 110): *These were Fancy, who had assumed the garb and aspect of an itinerant showman, with a box of pictures on her back; and Memory, in the likeness of a clerk, with a pen behind her ear, an inkhorn at her buttonhole and a huge manuscript volume beneath her arm; and lastly, behind the other two, a person shrouded in a dusky mantle, which concealed both face and form.*

P (str. 21): *Byla to Představivost oděná do hávu potulné kejklířky s obrazovou skříňkou na zádech a Paměť v podobě úřednice s perem za uchem, kalamářem v knoflíkové dírci a obrovským svazkem rukopisů pod paží. Jako poslední, vzadu za nimi, osoba zahalená do tmavého pláště, který zakrýval její tvář i postavu.*

Na některých místech v povídkách utváří Hawthorne souvětí tak, že spojí několik vět spojkou „and“. V překladu taková syntax ale nepůsobila plynule a přirozeně, takže jsem nadbytečné spojky „and“ v takových souvětích vypustila, jako je tomu v následujících dvou příkladech.

O (str. 73): *Such a frosty sky, and the snow-covered roofs, and the long vista of the frozen street, all white, and the distant water hardened into rock, might make you shiver, even under four blankets and a woollen comforter.*

P (str. 34): *Ta mrazivá obloha, zasněžené střechy, dlouhý průhled zmrzlou ulicí, celou bílou, a vzdálená voda zmrzlá na kámen vás rozechvějí i pod čtyřmi přikrývkami a vlněnou dekou.*

O (str. 77): *You feel the merry bounding of a ship before the breeze; and watch the tuneful feet of rosy girls, as they twine their last and merriest dance, in a splendid ball-room; and find yourself in the brilliant circle of a crowded theatre, as the curtain falls over a light and airy scene.*

P (str. 36): *Cítíte radostné poskakování lodě ve větru, pozorujete kmitající se nožky různolících dívek, když vytáčejí svůj poslední a nejveselejší tanec ve velkolepém tanečním sále, a ocitáte se na balkóně naplněného divadla, právě když opona padá na prosvětlenou a vzdušnou scénu.*

V některých souvětích bylo nutné pozměnit jejich strukturu; zatímco v originále autor používá souvětí souřadná, v češtině to nepůsobilo přirozeně, a tak jsem se rozhodla v některých případech v souvětích podřadit vedlejší věty. Vilém Mathesius hovoří o této problematice ve své knize *Obsahový rozbor současné angličtiny*:

angličtina nemá ráda tak komplikovaná souvětí ... co čeština a němčina vyjadřují větami vedlejšími, vyjádří angličtina komplexními konstrukcemi uvnitř věty jednoduché. To, co čeština a němčina vyjadřují větami podřadnými, vyjadřuje angličtina mimo to s oblibou větami souřadnými. I v tvoření souvětí se tedy angličtina spokojuje pouhým přiřadováním i tam, kde se v jiných jazycích užívá vět podřadných, formálně označených.¹¹¹

---

¹¹¹ Vilém Mathesius, *Obsahový rozbor současné angličtiny* (Praha: Karolinum, 2016) 150.

O (str. 112): *But Mr. Smith, at a prick of Conscience too keen to be endured, bellowed aloud, with impatient agony, and suddenly discovered that his three guests were gone.*

P (str. 23): *Pan Smith ale rány Svědomí snášel jen s hlasitým skučením, až najednou zjistil, že jsou jeho tři návštěvníci pryč.*

Dále se při převodu také projevoval rozdíl mezi nominálností angličtiny a slovesností češtiny. Na několika místech se v originále vyskytují participiální polovětné vazby, které lze do češtiny překládat vícero způsoby, mimo jiné například přechodníkem. Mathesius v knize *Obsahový rozbor současné angličtiny* také tvrdí, že přechodníky jsou vhodné „pro jazyk knižní, který má ráz lehce archaizující“.¹¹² Jeho zmíněná kniha byla dopsána v roce 1949 a již v té době se přechodník považoval za zastaralý. Vzhledem k tomu, že jsem nechtěla vyprodukovat příliš archaizovaný text a potřebnou „zastaralost“ jsem řešila především na lexikální úrovni, rozhodla jsem se překládat tyto konstrukce jinak, například vedlejšími větami.

O (str. 76): *the quiet throb of a purer heart, imparting its peacefulness to your troubled one*

P (str. 36): *tichý tlukot čistšího srdce, které by do toho vašeho ustaraného vlévalo klid*

O (str. 505): *threw its strongest light on his massive and sturdy frame, reddening his rough visage*

P (str. 24): *ozařoval jeho silné a statné tělo, až jeho drsná tvář zčervenala*

Při překládání dlouhých souvětí vystoupila do popředí také Hawthornova tendence napojovat na sebe jednotlivé věty středníky. Těch se v originálních textech nachází poměrně velké množství, takže bylo potřeba zvážit, jak s nimi pracovat v překladu. *Internetová jazyková příručka* uvádí, že použití středníku „je často dáno osobním stylem autora textu“, což je důvod, proč jsem středníky na mnoha místech chtěla zachovat.¹¹³ Nicméně zachování všech středníků se ukázalo pro český text jako nepřírozené, a proto jsem se rozhodla jejich počet snížit. Na

---

¹¹² Mathesius, 131.

¹¹³ „Středník,“ *Internetová jazyková příručka*, Ústav pro jazyk český AV ČR <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=173> 28. prosinec 2023.

některých místech jsem středníky ponechala, tam, kde bylo možné je nahradit spojkou, spojovníkem či čárkou, jsem je v některých případech nahradila.

O (str. 73): *You have found an intermediate space, where the business of life does not intrude; where the passing moment lingers, and becomes truly the present; a spot where Father Time, when he thinks nobody is watching him, sits down by the wayside to take breath.*

P (str. 34): *Objevili jste meziprostor, kam záležitosti života nepronikají a kde prchavý moment přetrvává a stává se skutečnou přítomností; místo, kde se praotec Čas posadí u cesty, když si myslí, že se nikdo nedívá, a popadá dech.*

O (str. 75): *Next appears a shade of ruined loveliness, with dust among her golden hair, and her bright garments all faded and defaced, stealing from your glance with drooping head, as fearful of reproach; she was your fondest Hope, but a delusive one; so call her Disappointment now.*

P (str. 35): *Další v řadě je stín zničené krásy, zlaté vlasy celé zaprášené, zářivé šaty vybledlé a poničené, jde se svěšenou hlavou a uhýbá pohledem, jako by se bál **výčitek** – **byla** to vaše nejhýčkanější Naděje, ovšem falešná, takže teď ji můžete zvat Zklamáním.*

5.4. Jazyková abstrakce

V rámci tvorby barvitých popisů a ve snaze vtáhnout čtenáře do atmosféry příběhu využívá Hawthorne často abstrakce, což je z vybraných povídek nejpatrnější v „The Haunted Mind“. Tyto části byly překladatelsky velice náročné, protože bylo složité jim nejen porozumět a představit si je, ale i je replikovat tak, aby jim porozuměl také čtenář a text přitom působil srozumitelně. Jednalo se například o fráze „with a hallowed sweetness in melancholy features“ či „those fiendish lineaments graven on the darkness“.

O (str. 75): *with a hallowed sweetness in melancholy features*

P (str. 35): *s posvátnou laskavostí v zádušných rysech*

O (str. 75): *those fiendish lineaments graven on the darkness*

P (str. 35): *Co ty ďábelské rysy vystupující z temnoty*

Z respektu k předloze, do které jsem se snažila co nejméně zasahovat, jsem se snažila tyto pasáže, které vypovídají o autorově stylu psaní, zachovat v co nejméně změněné podobě.

6. Typologie překladatelských posunů

Po srovnání překladu s výchozím textem se projeví posuny, ke kterým v průběhu práce došlo. V této kapitole vycházím z terminologie, kterou uvádí Jiří

Levý v *Umění překlada*, Dagmar Knittlová v knize *K teorii i praxi překlada* a Edita Gromová v *Úvodu do translatologie*, ve kterém pracuje s typologií Antona Popoviče.

Z posunů, jak je uvádí Levý, docházelo při překlada především k nivelizaci. V povídce „Sylph Etherege“ jsem termín *red morocco*, který označuje specifický typ usně, přeložila jako *rudá kůže*. Vzhledem k tomu, že u nás toto označení není zavedeno, jsem se nejprve snažila najít vhodný český ekvivalent, jímž by byl pojem „safíán“, který by ale široká veřejnost také nemusela znát. Nakonec jsem se tedy rozhodla pro „oslabení estetické funkce výrazu ve prospěch funkce sdělovací“.¹¹⁴ Podobně tomu bylo i v případě fráze *the soil of his nativity*, kterou jsem přeložila jako *domovinu*.

Knittlové pojetí posunů spočívá v popisu překladatelských úprav. Dle jejího shrnutí posunů jsem se u výrazu *show box* z důvodu lepšího porozumění textu rozhodla pro modulaci a přeložila výraz jako *obrazová skříňka*.¹¹⁵ Došlo tedy ke změně hlediska ze skříňky, která divákovi něco ukazuje na skříňku, která divákovi ukazuje obrazy. Několikrát jsem se také rozhodla explicitovat to, co bylo ve výchozím textu nedořečeno.¹¹⁶ Jedná se například o frázi *a decanter of most excellent Madeira*, kde jsem v překlada dovysvětlila, že se jedná o *madeirské víno*. Podobně jsem postupovala i u překlada sousloví *painted beauties*, které jsem přeložila jako *kurtizány*.

Popovič ve své typologii posunů hovoří o dvou hlavních kategoriích; konstitutivních a individuálních posunech. Z konstitutivních posunů, ke kterým nevyhnutelně docházelo z důvodu rozdílnosti výchozího a cílového jazyka, došlo především k posunům na úrovni syntaxe.¹¹⁷ Často se jednalo například o převody gerundiálních a participiálních vazeb či existenciálních konstrukcí.

Gerundiální vazby v uvedeném souvětí jsem ve všech třech případech přeložila plnovýznamovým slovesem.

O (str. 112): *Thus a novel writer or a dramatist, in **creating** a villain of romance and **fitting** him with evil deeds, and the villain of actual life, in **projecting** crimes that will be perpetrated, may almost meet each other half-way between reality and fancy.*

---

¹¹⁴ Levý, 138.

¹¹⁵ Knittlová, 14.

¹¹⁶ Knittlová, 15.

¹¹⁷ Gromová, 58.

P (str. 23): *Tak se spisovatel či dramatik a skutečný lotr mohou setkávat na pomezí reality a fantazie; jeden, když tvoří knižního padoucha a vybavuje ho zločiny, a druhý, když osnuje, jak zločin provést.*

V případě participiální vazby jsem upřednostnila použití plnovýznamového slovesa oproti přechodníku, který se v překladech také často využívá jako protějšek participiální konstrukce. Jak jsem již zmínila výše v textu, nechtěla jsem, aby překlad na čtenáře působil příliš archaicky a použití přechodníků jsem se tedy snažila spíše vyhnout.

O (str. 507): [...] *answered she, withdrawing her hand somewhat hastily from his grasp.*

P (str. 26): [...] *odpověděla a poněkud rychle odtáhla ruku z jeho sevření.*

Existenciální vazbu jsem z důvodu přirozenosti překladu nepřeváděla a do cílového textu jsem vsadila pouze plnovýznamové sloveso, které je ve výchozím textu ve vedlejší větě. Tento posun v překladu způsobil vznik jediné hlavní věty na místo věty hlavní a vedlejší, jako je tomu v originále.

O (str. 489): *There was something in Sylvia's look and tones that startled Mrs. Grosvenor with a terrible apprehension.*

P (str. 33): *Così v Sylviině výrazu a tónu paní Grosvenorovou vyděsilo.*

K individuálním posunům, které jsou projevem idiolektu překladatele, docházelo především ve snaze o přirozený a srozumitelný překlad.¹¹⁸ Na lexikální rovině došlo k posunu například u pojmu *miniature*, který v originále označuje miniaturní portrét, a kde jsem nakonec zvolila překlad slovem *podobizna*, čímž došlo ke specifikaci. Za individuální posun považuji také změnu názvu povídky *Fancy's Show Box* na poněkud kreativnější *Oživlé svědomí*. Domnívám se, že zvolená varianta na rozdíl od dalších možných variant překladu (například Představivost a její obrazová skříňka) jasněji nastiňuje čtenáři příběh, který se právě chystá číst. Dále došlo také ke generalizaci, kdy jsem v následujícím příkladu obraznější *mind's eye* zobecnila na *mysl*.

O (str. 73): *one hour to be spent in thought, with the mind's eye half shut*

P (str. 34): *jedna hodina na myšlenky v napůl spící mysli*

---

¹¹⁸ Gromová, 59.

V neposlední řadě bych ráda zmínila a okomentovala stylistický posun, ke kterému došlo při převodu některých slov v povídce „Fancy’s Show Box“. Konkrétně se jedná o slova *Guilt*, *Manhood*, *Age*, *Womanhood*, *Infancy*, *Penitence* a *Mercy* (O: 110, P: 113). Velké písmeno na začátku každého z nich může být dáno autorovým osobitým stylem psaní či dobovou tradicí. Nicméně vzhledem k tomu, že se nejedná o aktivní postavy příběhu, jakými jsou například Svědomí, Představivost a Paměť, rozhodla jsem se je do překladu převést s malým písmenem; *vina*, *mužství*, *stáří*, *ženství*, *dětství*, *kajícnost*, *milost*, abych je odlišila od hlavních aktérů.

7. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo vytvořit pokud možno přijatelný překlad čtyř povídek amerického spisovatele Nathaniela Hawthorna; „Fancy’s Show Box“, „John Inglefield’s Thanksgiving“, „Sylph Etherege“ a „The Haunted Mind“ a doplnit jej komentářem.

Překladau předcházela překladatelská analýza výchozího textu, při které jsem vycházela z Christiane Nordové, a díky které jsem odhalila potenciální úskalí převodu; jednalo se například o dlouhé věty a rozvitá souvětí, lexikum či lexikálně obrazné stylistické prostředky, které autor v předlohách používá. Při převodu vyvstaly různé překladatelské problémy, a to jak syntaktické, tak i lexikální a gramatické. Některé části předloh byly náročné i na samotné porozumění textu, zvláště pak povídka „The Haunted Mind“, takže jsem se v takových případech snažila proniknout co nejvíce do hloubky autorova sdělení. Taková strategie se ne vždy ukázala jako vhodná, neboť pak vznikal příliš doslovný a nepřirozený překlad. Zároveň také došlo k mnoha posunům, daným jak rozdíly mezi výchozím a cílovým jazykem, tak mým vlastním idiolektem. Doufám ale, že při překladu nedošlo k posunům negativním, neboť jsem se snažila vytvořit překlad přirozený a čtivý s ohledem na dnešního čtenáře.

Práce pro mě byla velkou a cennou zkušeností. Měla jsem možnost si uvědomit své slabé stránky, a naopak i zjistit, které jsou ty silné. V rámci reflektování překladu jsem došla k závěru, že nejlépe se mi pracuje s přímou řečí a dynamickou zápletkou a nejnáročnější je pro mne překlad abstraktních popisů. Věřím, že vše, co mi tato práce dala, od schopnosti vyhledávat vhodné zdroje po psaní odborného textu zúročím v budoucnu v praxi.

Bibliografie

Primární zdroje:

Hawthorne, Nathaniel. *The complete short stories of Nathaniel Hawthorne: [seventy-two tales of fantasy and imagination]*. Garden City: Hanover House, 1959.

Hawthorne, Nathaniel. *Twice-Told Tales*. Vol. II. New York: Thomas Y. Crowell & Co. Publishers, 1900. HathiTrust <https://hdl.handle.net/2027/hvd.hn69nc> 3 Jan 2023.

Sekundární zdroje:

Blake, Erin C. "Zograscope, Virtual Reality, and the Mapping of Polite Society in Eighteenth-Century England." http://mitp-content-server.mit.edu:18180/books/content/sectbyfn?collid=books_pres_0&id=5001&fn=9780262572286_sch_0001.pdf 2 Feb 2023.

Bleiler, Everett F., ed. *The Checklist of Fantastic Literature: A Bibliography of Fantasy, Weird and Science Fiction Books Published in the English Language*. Naperville, Illinois: FAX Collector's Editions, 1972.

Coale, Samuel Chase. *The Entanglements of Nathaniel Hawthorne: Haunted Minds and Ambiguous Approaches*. Rochester, New York: Camden House, 2011. Google Books <https://books.google.cz/books?id=qEHNUusYFZgC&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false> 25 Aug. 2023.

Dorovský, Ivan. *Slovník autorů literatury pro děti a mládež*. Praha: Libri, 2007.

Franz, Jan. *Eseje, kritiky, dopisy*. Vyd. 1. Praha: Triáda, 2006.

Fujman, Petr. „Šarlatové písmeno.“ *Literární noviny: Týdeník pro kulturně politické a umělecké otázky*. Praha: Svaz československých spisovatelů, 1.9.1962,

11 (35). Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:c949f69b-435d-11dd-b505-00145e5790ea> 8. květen 2023.

Fulda, Ludwig et al. *1000 nejkrásnějších novell 1000 světových spisovatelů*. Svazek 80. V Praze: Jos. R. Vilímek, 1913?.

Grobauer, Michael. *Některé rozdíly mezi britskou a americkou angličtinou*. V Praze: Vojtěch Hrách, 1947.

Groh, Kamil. *Typový katalog pro lidové knihovny*. Praha: SPN, 1963.

Gromová, Edita. *Úvod do translatologie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre – Filozofická fakulta, 2009.

Hawthorne, Nathaniel a kol. *Antická mytologie*. Překlad Ondřej Frühbauer. Praha: Dobrovský s.r.o., 2022. Pangea.

Hawthorne, Nathaniel. *Mateřské znaménko*. Překlad Stanislava Pošustová-Menšíková. 1. vyd. Praha: Odeon, 1988. Klub čtenářů; sv. 581.

Hawthorne, Nathaniel. *Muž z adamantu = Muž z adamantu*. Překlad Dušan Melen. Česko: 2022.

Hawthorne, Nathaniel. *Šarlatové písmeno*. Překlad Jarmila Fastrová. V nakladatelství Leda vydání první. Voznice: Leda, 2019.

Hawthorne, Nathaniel. *The Scarlet Letter*. New York: Pocket Books. 1972.

Hawthorne, Nathaniel. *Veliký karbunkul*. Překlad Jaroslav Skalický. Brno: Jan V. Pojer, 1932.

Hawthorne, Nathaniel. *Zlaté rouno*. Překlad Jan Dostál. Praha-Vinohrady: Špinka, 1924. 31, 1 s. Dobrodružné novely; 17.

Hilský, Martin. *Modernisté*. Praha: Argo, 2017.

Huyghe, René. *Encyklopedie umění nové doby*. Praha: Odeon, 1974.

John L. Idol, Jr, and Buford Jones. *Nathaniel Hawthorne: The Contemporary Reviews*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994.

Millington, Richard H., ed. *The Cambridge Companion to Nathaniel Hawthorne*. New York: Cambridge University Press, 2004.

Monroe, James. "Twice Told Tales. By Nathaniel Hawthorne." *Graham's Lady's and Gentleman's Magazine*. 1842, Volume XX. Philadelphia: George R. Graham, 1842. HathiTrust <https://hdl.handle.net/2027/chi.15812701> 3 Jan. 2023.

Randák, Jan. *Dějiny českých zemí*. Vydání druhé. Praha: Euromedia Group, 2016.

Rudé právo: Orgán Ústředního výboru KSČ. V Praze: [s.n.], 23.1.1970, 50-51(19), s. 5. Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:e775e300-81d5-11e8-bb44-5ef3fc9ae867> 8. květen 2023.

Ruxová, Eva. *Amerika se směje*. Praha: Československý spisovatel, 1958.

Sekanina, František. „Nathaniel Hawthorne: *Dům o sedmi štítech*.“ *Zvon: týdeník belletristický a literární : majetek družstva spisovatelského*. Praha: F. Šimáček, 1914, 14 (27-28). Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:f3248f10-9d2f-11e3-ad99-001018b5eb5c> 8. květen 2023.

Sládek, Josef Václav a Ferdinand Strejček. *Americké obrázky a jiná prósa*. Praha: J. Otto, 1914. sv. 2. Národní digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:abafa530-525d-11e6-a5c5-005056827e51> 17. duben 2023.

Sládek, Josef Václav. „První století severoamerické republiky.“ *Osvěta: listy pro rozhled v umění, vědě a politice*. Praha: Václav Vlček, 11.1876, 6 (11). Národní

digitální knihovna <https://ndk.cz/uuid/uuid:4f830f80-cc40-11e4-9c07-5ef3fc9bb22f> 2. Březen 2023.

Sládek, Josef Václav. *Vzájemná korespondence*. Praha: Československá akademie věd, 1957.

Slámová, Eva. *Komu se to dostane do rukou, aneb, Podivuhodné příběhy z Ameriky 19. století*. V Praze: Odeon, 1992.

Stewart, Randall. *Nathaniel Hawthorne: A Biography*. New Haven: Yale University Press, 1948.

Tindall, George Brown. *Dějiny Spojených států amerických*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1998.

Vančura, Zdeněk a Masnerová, Eva. *Slovník spisovatelů: Spojené státy americké*. Praha: Odeon, 1979.

Wilde, Oscar a Šíma, F. F., ed. *The Selfish Giant = Sobecký obr*. Překlad F. F. Šíma. Holešov: Nová brána jazyků, 1916.

Wright, Sarah Bird. *Critical Companion to Nathaniel Hawthorne: A Literary Reference to His Life and Work*. New York: Facts On File, 2006.

Lingvistika a translatologie:

Čechová, Marie, Krčmová, Marie a Minařová, Eva. *Současná stylistika*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008.

Knittlová, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000.

Kubíček, Tomáš; Hrabal, Jiří; Bílek, Petr A. *Naratologie: Strukturální analýza vyprávění*. Praha: Dauphin, 2013.

Levý, Jiří. *Umění překladu*. 4., upr. vyd. Praha: Apostrof, 2012.

Mathesius, Vilém. *Obsahový rozbor současné angličtiny*. Praha: Karolinum, 2016.

Nord, Christiane. *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis*. Amsterdam: Rodopi, 1991.

Popovič, Anton. *Teória umeleckého prekladu: Aspekty textu a literárnej metakomunikácie*. 2. preprac. a rozš. vyd. Bratislava: Tatran, 1975.

Procházka, Martin. Bibliography. UALK FF CUNI
<https://ualk.ff.cuni.cz/staff/academic-staff/martin-prochazka/> 20 Aug 2023.

Toury, Gideon, *Descriptive translation studies--and beyond*. Rev. ed. Amsterdam: John Benjamins Pub. Co, 2012.

Konzultované slovníky, encyklopedie a příručky:

Český národní korpus – InterCorp verze 10. Ústav Českého národního korpusu FF UK. <http://www.korpus.cz/> 15. červenec 2023.

Databáze českého uměleckého překladu. https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/_000001711 12. duben 2023.

Dušková, Libuše a kol.: *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Elektronické vydání. Ústav anglického jazyka a didaktiky, FF UK, 2009. <http://www.mluvniceanglictiny.cz> 7. Duben 2023.

Encyclopædia Britannica [online]. <https://www.britannica.com/> 6 Apr. 2023.

Online Etymology Dictionary. <https://www.etymonline.com/> 18 Apr. 2023.

Internetová jazyková příručka ÚJC AV CR. [online]. <http://prirucka.ujc.cas.cz/> 12. Prosinec 2023.

Jung, Václav Alois. *Slovník anglicko-český.* V Praze: J. Otto, s r.o, 1921. sv. 1-2. Národní digitální knihovna. <https://ndk.cz/uuid/uuid:73e443b0-28d3-11e8-b8a6-5ef3fc9ae867> 13. listopad 2023.

Lingea. <https://slovniky.lingea.cz/anglicko-cesky> 22. prosinec 2023.

Linhart, Jiří. *Slovník cizích slov pro nové století: základní měnové jednotky : abecední seznam chemických prvků : jazykovědné pojmy : 30 000 hesel.* Litvínov: Dialog, 2002. Národní digitální knihovna. <https://ndk.cz/uuid/uuid:d07c17692b8d5eb7115a016c4eecf290> 4. Březen 2023.

Merriam-Webster.com Dictionary. Merriam-Webster. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/sylph> 20. Listopad 2023.

Nový Encyklopedický Slovník češtiny. Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2012. <https://www.czechency.org/> 6. duben 2023.

Obec překladatelů. <http://databaze.obecprekladatelu.cz/> 17. listopad 2023.

Oxford English Dictionary. [Online] Oxford University Press. <https://www.oed.com/> 12 Sep. 2023.

Příruční slovník jazyka českého. V Praze: Státní nakladatelství, 1948-1951. sv. 5. Národní digitální knihovna. <https://ndk.cz/uuid/uuid:42fcfe2c-7cb6-4a68-a7c1-b437daaf52d3> 10. prosinec 2023.

Příloha: Výchozí texty